

SCHAKEL 34 NOORD

Port Betaald

DECEMBER 2024

Drenthe
Fryslân
Groningen e.o.

HVMANISTISCH
VERBOND

De SCHAKEL, is het ledenblad van de afdelingen Fryslân, Groningen e.o. en Drenthe . van het Humanistisch Verbond.

De Schakel verschijnt 4 x per jaar.

de komende nummers:

7 maart 2025 **deadline 14-2-2025**

6 juni 2025 **deadline 15-5-2025**

5 september 2025 **deadline 7-8-2025**

6 december 2025 **deadline 17-11-2025**

REDACTIEADRES SCHAKEL

Baukje Scheppink

Vijzelstraat 8, 8911 EW Leeuwarden

baukje.scheppink@gmail.com

0511-477083

WEBMASTERS

Groningen Welmer Boiten

welmerboiten@gmail.com

Drenthe Melanie Willekens-Taal

melanie.taal@gmail.com

Fryslân Tineke Mollema

communicatie@hvfryslan.nl

Meer adressen en contactpersonen achter in de Schakel.

Een ander e-mailadres?

Geef het ook door aan het Landelijk Bureau, leden@humanistischverbond.nl, dan komen de e-mails - ook die van de afdelingen - in het vervolg op het goede adres terecht.

Bij de foto's in deze Schakel

De foto's en illustraties in deze Schakel zijn van de auteurs, gepubliceerd met toestemming van de maker of de Creative Commons licentie.

POSTADRESSEN EN SECRETARIATEN

Adreswijzigingen en opzeggingen naar:

Landelijke ledenadministratie

Humanistisch Verbond, Postbus 75490,

1070 AL Amsterdam 020-5219000

leden@humanistischverbond.nl

Groningen en Ommelanden

Humanistisch Centrum

W.A. Scholtenstraat 2, 9712 KW Groningen

Ieke Verveld, secretaris

secre.hvgron@gmail.com

Donaties: Penningmeester HV afd. Groningen

NL 69 TRIO 0391 04 29 47

Stichting Huisvesting HV Groningen

NL10 INGB 0004 1988 73

Fryslân

Secretariaat – Bleekhof 35 – 8921 MB

Leeuwarden

Rekeningnummer: NL16 TRIO 0198 3836 65

secretariaat@hvfryslan.nl

Marjoleine Beers, secretaris en ledenadm.

Facebook: Humanistisch Verbond Fryslân

<https://fryslan.humanistischverbond.nl/>

Drenthe

Het Humanistisch Verbond Drenthe

drenthe@regio.humanistischverbond.nl

Marlon Busstra, secretaris

Traverse 34, 9408 MD Assen

NL07 TRIO 0198 4329 09 t.n.v. HV Drenthe

Websitetip

Heeft u al ontdekt dat er op onze landelijke website onder evenementen een pagina "wandelingen" staat?

<https://www.humanistischverbond.nl/laat-je-inspireren/wandelen/>

AGENDA NOORD

datum	afdeling	activiteit		pag
dinsdag 10 december 2024	Groningen	Koffieochtend	Groningen	47
woensdag 11 december 2024	Drenthe	HV café	Assen	37
donderdag 12 december 2024	Fryslân	Filosofiecafé Fryslân	Leeuwarden	10
donderdag 12 december 2024	Drenthe	Lezing Gender Drenthe College	Assen	
vrijdag 13 december 2024	Groningen	Jonge Hum Filmavond	Groningen	56
vrijdag 13 december 2024	Fryslân	Lekker ite & in aardich petear	Marsum	12
zaterdag 14 december 2024	Drenthe	Cursus Creatief Schrijven	Diever	
zondag 15 december 2024	Groningen	Rechten voor de natuur	Groningen	43
zondag 15 december 2024	Drenthe	Wandeling	Westerbork	37
maandag 16 december 2024	Groningen	Lichtceremonie	Groningen	44
dinsdag 17 december 2024	Groningen	Koffieochtend	Groningen	47
woensdag 18 december 2024	Drenthe	Kennismaking Socr. Gesprek	Diever	
zaterdag 21 december 2024	Fryslân	Wandelen Heerenveen	Heerenveen	
zondag 22 december 2024	Groningen	Seizoensviering winter aan zet	Groningen	44
zondag 22 december 2024	Drenthe	Midwinterviering	Gees	29
zondag 5 januari 2025	Drenthe	Gespreksgroep Hoogeveen	Hoogeveen	28
zondag 5 januari 2025	Groningen	Wandelen	Appelbergen	55
woensdag 8 januari 2025	Drenthe	HV café	Assen	37
donderdag 9 januari 2025	Groningen	Tabee Kafee	Groningen	54
zaterdag 18 januari 2025	Drenthe	Cursus Creatief Schrijven	Diever	
zondag 19 januari 2025	Fryslân	Nieuwjaarsborrel	Heerenveen	
zondag 19 januari 2025	Drenthe	Wandeling	Ees	37
donderdag 23 januari 2025	Fryslân	Open groepsgesprek SWFryslân	Sneek	18
zaterdag 25 januari 2025	NOORD	Klimaatgesprek	Assen	
zondag 26 januari 2025	Groningen	Zindag schaamte	Groningen	58
vrijdag 31 januari 2025	Groningen	Hum. Café	Groningen	47
zondag 2 februari 2025	Groningen	Wandelen	Hoorlse Plas	55
donderdag 6 februari 2025	Drenthe	Sfeergesprek	Emmen	25
zondag 9 februari 2025	Drenthe	ALV	Hooghalen	
zondag 9 februari 2025	Fryslân	Filosofie ve BP	Leeuwarden	21
woensdag 12 februari 2025	Drenthe	HV café	Assen	37
woensdag 12 februari 2025	Drenthe	Cursus Socratisch gesprek	Diever	
vrijdag 14 februari 2025	Groningen	Hum. Café	Groningen	47
zondag 16 februari 2025	Drenthe	Wandeling	Assen	37
zondag 23 februari 2025	Groningen	Zindag welwillendheid	Groningen	58
zondag 23 februari 2025	Drenthe	Gespreksgroep Hoogeveen	Hoogeveen	28
woensdag 26 februari 2025	Drenthe	Start: stilstaan bij jezelf	Assen	
zaterdag 1 maart 2025	Drenthe	Toneel Pier 21	Roden	26
zondag 2 maart 2025	Groningen	HN Werkman, lezing/drukken	Groningen	45
zondag 2 maart 2025	Groningen	Wandelen	Norg	55
donderdag 6 maart 2025	Groningen	Tabee Kafee	Groningen	54
zondag 9 maart 2025	Fryslân	Filosofie ve BP	Leeuwarden	21
woensdag 12 maart 2025	Drenthe	HV café	Assen	37
donderdag 13 maart 2025	Fryslân	Open groepsgesprek SWFryslân	Sneek	18
vrijdag 14 maart 2025	Groningen	Hum. Café	Groningen	47
vrijdag 14 maart 2025	Drenthe	Eten met gespreksstof	Borger	39
zondag 23 maart 2025	Drenthe	Wandeling	Mantinge	37
zondag 23 maart 2025	Drenthe	Lente equinoxviering	Gees	
zaterdag 29 maart 2025	Fryslân	ALV	Grou	9
woensdag 2 april 2025	Drenthe	Start: Praktische levenskunst	Emmen	5
zondag 27 april 2025	Drenthe	Gespreksgroep Hoogeveen	Hoogeveen	28
zondag 13 april 2025	Fryslân	Filosofie ve BP	Leeuwarden	21
donderdag 1 mei 2025	Drenthe	Sfeergesprek	Emmen	25
woensdag 14 mei 2025	Drenthe	HV café	Assen	37
woensdag 11 juni 2025	Drenthe	HV café	Assen	37
zondag 22 juni 2025	Drenthe	Midzomerviering	Gees	
donderdag 10 juli 2025	Drenthe	Sfeergesprek	Emmen	25

SAVE THE DATE

Pak de agenda

12 APRIL 2025

Denkt u nog verlangend terug aan het FESTIVAL van vorig jaar? Of met spijt omdat u het gemist hebt? Goed nieuws: in 2025 is er weer een festival. Noteer de datum, nadere info volgt.

Humanistisch Festival

NOORD 2025

Afdelingen Noord HV

NOORD

Cursussen in het Noorden

Cursussen en verdiepingdagen

Wie wil ik zijn? Wat vind ik belangrijk? We zoeken allemaal naar de zin van het leven. Verdiep jezelf, maak ruimte voor reflectie. Bekijk het cursusaanbod voor de eerste helft van 2025 hieronder en meld je aan.

Kennismaken met humanisme

Humanisme is een onuitputtelijke bron van inspiratie. Zoek je inspiratie over wat jij belangrijk vindt in je leven? Ontdek in deze stoomcursus de beginselen van het humanisme en hoe je ze in je eigen leven kunt toepassen.

Regio Groningen

Datum: maandag 3 maart 2025

Tijd: 19:30 – 22:00

Locatie: Humanistisch Centrum,
W.A. Scholtenstraat 2, Groningen

Docent: Ronald Wolbink

Regio Fryslân

Datum: dinsdag 1 april 2025

Tijd: 19:30 – 22:00

Locatie: Trinitas, Coehoorn van
Scheltingaweg 1, Heerenveen

Docent: Ronald Hünneke

Regio Drenthe: verwacht in mei/juni 2025

Datum: een zaterdagmiddag in mei/juni 2025

Tijd: volgt Locatie: Hoogenveen/Emmen

Docent: Ronald Hünneke

Deze cursus wordt binnenkort gepubliceerd. Stuur een e-mail naar cursus@humanistischverbond.nl, dan ontvang je bericht zodra je je kunt aanmelden.

Aanmelden:

www.humanistischverbond.nl/kennismaken

Cursus: Praktische levenskunst (6 delen)

Wat maakt mijn leven de moeite waard? Het kan heel behulpzaam zijn met anderen stil te staan bij thema's in het leven – en hoe jij hiermee om wilt gaan. Dat doen we in deze cursus. Je duikt in de filosofie van de levenskunst en krijgt allerlei handvatten aangereikt die jou helpen om je eigen leven vorm te geven. Zodat je aan het einde van je leven kunt zeggen: zo was mijn leven bedoeld.

Regio Drenthe

Datum: woensdag 2, 9, 16, 23 april
en 7, 14 mei (30 april vakantie)

Tijd: 19:30 – 22:00

Locatie: Apostolisch Genootschap,

Meerstraat 205, Emmen

Docent: Ronald Wolbink

Aanmelden: www.humanistischverbond.nl/levenskunst

Cursus: Stilstaan bij jezelf (4 delen)

In een wereld die steeds sneller lijkt te gaan is het goed om af en toe stil te staan. Bij jouw leven en de vragen die dit opwekt. Heb je een levensvraag die alle aandacht verdient? Wil je stilstaan bij wat er in jouw leven nu écht toe doet? Tijdens deze cursus nemen we er de tijd en ruimte voor.

Regio Groningen

Data: 16, 23 januari en 6 en 13 februari 2025

Tijd: 19:00 – 22:00 **Docent:** Marjo van Bergen

Locatie: Humanistisch Centrum, W.A. Scholtenstraat 2, Groningen

Regio Drenthe

Data: 26 februari, 5, 12, 19 maart 2025

Tijd: 19:00 – 22:00 **Docent:** Marjo van Bergen

Locatie: Humanitas Assen, Brunelstraat 77, Assen

Aanmelden: www.humanistischverbond.nl/stilstaan

Cursus: Humanisme (6 delen)

Wat vind jij belangrijk? Welke waarden horen daarbij? Laat je inspireren door het humanisme. Klassieke én hedendaagse filosofen helpen je op (jouw) pad. Deze cursus is er voor iedereen die inspiratie wil opdoen over de zin van het leven. Want je hoeft het niet allemaal zelf uit te vinden. In zes interactieve bijeenkomsten bekijk je met je docent de rol van humanisme dichtbij en veraf.

Regio Groningen: verwacht in mei/juni 2025

Data: 6 doordeweekse avonden in mei/juni 2025

Tijd: 19:30 – 22:00

Locatie: Humanistisch Centrum, W.A. Scholtenstraat 2, Groningen

Docent: volgt

Deze cursus wordt binnenkort gepubliceerd. Stuur een e-mail naar cursus@humanistischverbond.nl, dan ontvang je bericht zodra je je kunt aanmelden.

Aanmelden: www.humanistischverbond.nl/humanism

Masterclass: Klimaatgesprekken Assen (met lunch en excursie)

Laat je inspireren om klimaatvriendelijke keuzes te maken en krijg praktische tips om positieve en verbindende gesprekken over klimaatbewustzijn te voeren. We duiken diep in onderwerpen zoals onze invloed op het klimaat, de termen voet- en handafdruk, en vuistregels voor effectieve gesprekken over het klimaat. Vooraf is er een excursie door een gids van het Drents Landschap.

Regio Drenthe

Datum: zaterdag 25 januari 2025

Tijd: 10:30 – 16:30

Locatie: Durzaamheidscentrum, Bosrand 2, Assen

Docent: Een coach van klimaatgesprekken.nl

Aanmelden is noodzakelijk via:

<https://www.humanistischverbond.nl/events/masterclass-klimaatgesprekken-assen-met-lunch-en-excursie>

Kosten: Gratis

Verdiepingsdag: Goed leven, goede dood

Hoe kijk je naar de dood? Praten over de dood helpt bij het nadenken over wat je, vanuit dit perspectief, een goed leven vindt. Bij een goed leven hoort een goede dood. Je onderzoekt de gevoelens die de dood ongemakkelijk maken. En je oefent hoe je het gesprek over de dood aan kan gaan. We gebruiken inzichten van filosofen als springplank om meer inzicht te krijgen.

Regio Fryslân

Datum: zaterdag 22 maart 2025

Tijd: 10:00 – 16:00

Locatie: Proeflokaal Wouters, Sophialaan 5, Leeuwarden

Docent: Marjo van Bergen

Regio Groningen

Datum: zaterdag 5 april 2025

Tijd: 10:00 – 16:00

Locatie: Humanistisch Centrum, W.A. Scholtenstraat 2, Groningen

Docent: Marjo van Bergen

Aanmelden:

www.humanistischverbond.nl/goededood

ALV Fryslân

Zaterdag 29 maart 2025

Museum Bescherming in het Bevolking

in Grou

We starten om 10.00 met

inloop koffie & thee

Daarna onze reguliere

Algemene Leden Vergadering

Een broodlunch

Bezoek onder leiding van een gids aan het
museum en bunkercomplex

Volgend jaar sturen wij een uitnodiging
voor deze ALV, maar stel u weet nu al dat
u wilt komen: mail met

secretariaat@hvfryslan.nl

NIEUWJAARSBIJEENKOMST zondag 19 januari 2025

De leden van HV Fryslân kunnen op zondag 19 januari het glas heffen en elkaar een mooi 2025 toeroepen in Heerenveen. Vanaf **14.00 uur tot 16.30 uur** is iedereen welkom in de plafondzaal van grand café 't Gerecht aan het Gemeenteplein 33 in Heerenveen.

Als spreker zullen we Henk Dillerop verwelkomen, die als ervaringsdeskundige aan de goede kant van de tralies, ons verhalen zal vertellen over de 'mens in de bajes'.

De definitieve uitnodiging volgt via de e-mailnieuwsbrief. Krijgt u die nog niet? Geef dan uw e-mailadres aan secretariaat@hvfryslan.nl door.

Stichting Freonen fan Erasmus

De bestuursleden van dit verzorgingshuis in Leeuwarden zijn afkomstig vanuit Humanitas en het Humanistisch Verbond of hebben affiniteit met het humanisme.

Onze stichting heeft een folder, maar die is niet echt aansprekend. Wie van de Schakel lezers kan ons ondersteunen met het ontwerp van een nieuwe folder?

Bent u dat? Laat het weten via secretariaat@hvfryslan.nl

Binnenkort is er weer een papieren programma beschikbaar. U vindt het bij Tresoor en bij Baukje Schrijft in de Vijzelstraat in Leeuwarden.

U kunt u ook aanmelden voor de nieuwsbrief van het Filosofiecafé Fryslân via INFO@FILOSOFIE.FRL

Alle informatie staat ook op de website: www.filosofie.frl

volgend voorjaar

16 januari

Theo de Wit

20 februari

Jeroen Linssen

13 maart

Jurrien Rood

17 april

Gaila Pander

www.filosofie.frl

Aanvang 19.30 uur, inloop vanaf 19.15,
entree €10,= contant of PIN aan de zaal.
Reserveren en betalen via de website kan ook:
www.filosofie.FRL

12 december 2024 Jos Stollman *Waarom de tijd (niet) stroomt*

Jos Stollman over *Waarom de tijd (niet) stroomt*

De tijd vormt in zijn onstuitbare stroom de basis van ons ervaren, maar in de natuurkundige beschrijving van de wereld zien we niets van een bewegend nu. Hoe kan dit? Is tijd een illusie? Kunnen we überhaupt iets zinnigs over de tijd zeggen?

En hoe kan het dat we tijd als kind en als volwassene zo totaal anders ervaren? En waarom herinneren we ons niets van onze eerste levensjaren terwijl we toen over een fabelachtig geheugen beschikten?

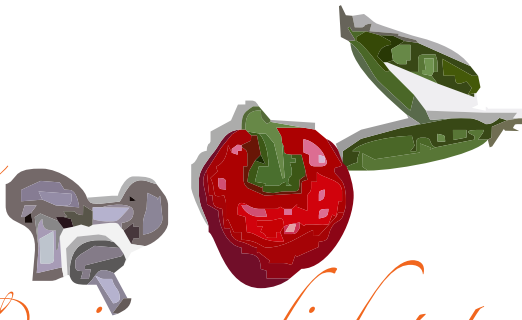
Tijdens dit Filosofisch Café deelt Jos Stollman met ons zijn fascinatie voor dit bijzondere fenomeen. Hij confronteert ons met onze intuïtieve ideeën over de tijd en hoe die botsen met de realiteit. Natuurwetenschappers, (neuro-)psychologen, filosofen en mystici hebben zich door de eeuwen heen met dit fenomeen beziggehouden en hun wegen blijken samen te komen bij ons bewustzijn. De tijd werpt daar een bijzonder licht op.

Jos Stollman studeerde theoretische sterrenkunde en specialiseerde zich in het onderwerp Zwarte Gaten, waarover hij een reeks artikelen publiceerde in het sterrenkundige tijdschrift *Zenit*. Daarnaast volgde hij een opleiding tot yogaleraar, maakte hij studie van zen (bij Ton Lathouwers en Maarten Houtman) en van de mystieke spiritualiteit van het Christendom.

Van zijn hand verschenen eerder het tot een klassieker uitgegroeide *Zenmeester Jezus*, een boek over het apokriefe Thomas-evangelie, en het praktische handboek *De Zen van het Leven*.

Naast zijn baan in het Voortgezet Onderwijs was Jos jarenlang actief als Yoga- en Zenleraar.

Lekker ite *& in aardich petear*

De maandelijkse eetclub in Marsum loopt heel prettig en ontspannen, ik kijk er altijd naar uit. Een aantal bezoekers komt heel geregeld, maar er komen ook nog elke keer nieuwe mensen bij. Er wordt altijd lekker gekookt en meestal is het iets wat we nog niet allemaal kennen. In september kookte Shafqat uit Pakistan voor ons, en in oktober verraste Michel ons op een onverwachte maar heerlijke combinatie van Indische boerenkool met vegetarische balletjes in pindasaus. We bespreken iedere keer van tevoren wie er iets wil koken of meenemen.

Eetclub

En zo is er altijd een 3 gangen maaltijd, en dat voor maar 8 euro. De gesprekken zijn ook altijd verrassend. Meestal raken we gewoon aan de praat over iets actueels, soms hebben we een onderwerp om over te praten. Pesten kwam in oktober aan bod. Ik hou van deze open gesprekken waarin iedere mening ruimte krijgt.

De groep bestaat gemiddeld uit 10 mensen, soms komen er wat meer, soms een paar minder. Nieuwe bezoekers zijn altijd welkom. Er is plaats voor 16 mensen. Je kunt je aanmelden bij de secretaris, Marjoleine Beers, secretariaat@hvfryslan.nl.

We komen altijd op de laatste vrijdag van de maand bij elkaar. De bijeenkomst in december is vanwege de feestdagen verplaatst naar vrijdag 13 december, dat wordt een potluckmaaltijd. Dan neemt iedereen iets mee voor op de eettafel. Dat kan gekocht of zelfgemaakt zijn. We bespreken vooraf via de app of mail wie wat mee zal nemen, zodat er voor alle drie gangen verschillende dingen op tafel staan.

De keuken is open vanaf 17.30 uur, maar dit kan ook om 17 uur als dat nodig is.

We zetten samen alles klaar en ruimen na afloop met z'n allen op. We eten om 18.00 uur en ruimen op om 20.30 uur.

Adres: Consistorie Marsum aan de Buorren 18a. Marsum is goed bereikbaar met buslijn 71.

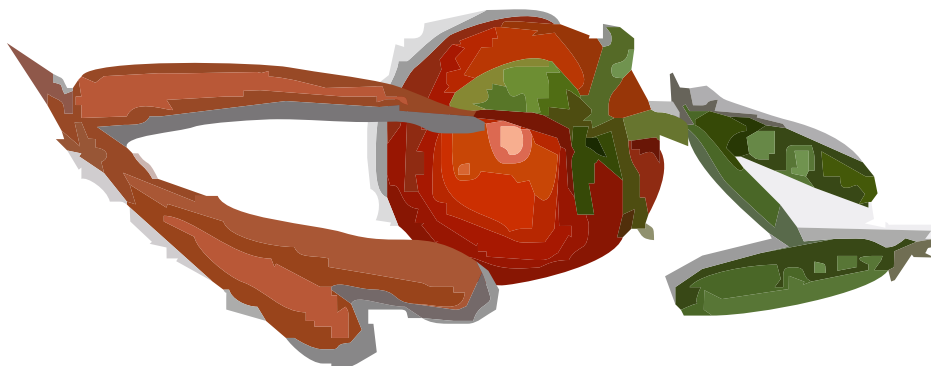
Er komen mensen vanuit allerlei kanten van de provincie, dus carpoolen is soms ook een optie.

We eten voornamelijk vegetarisch. Als je speciale dieetwensen hebt en als je wilt helpen met koken, kun je dat via het opgaveformulier van het secretariaat doorgeven.

Zij zorgt dat de aanmelding bij mij komt.

Ook namens Sonja en Roeleke, graag tot ziens in de consistorie!

Tessa

BEGRIP

Te vaak overvalt mij de laatste tijd het gevoel 'ik begrijp het wel maar ik heb er geen begrip voor'. Soms en steeds vaker begrijp ik het ook niet. Vol onbegrip staar ik naar de mishandeling van Maccabi Tel Aviv supporters. Er is geen sprake van een protest, waar ik nog wel eens begrip voor heb. Er is geen sprake van een spontane actie voortkomend uit frustratie, waar ik soms begrip voor heb. Maar er is sprake van een systematische en georganiseerde destructieve actie waar ik totaal geen begrip voor heb. Ik voel mij juist ernstig bedreigd in mijn vrijheid en veiligheid.

In onze gespreksgroep werd kortgeleden 'vrijheid' onlosmakelijk verbonden met 'veiligheid'. Veiligheid is een samengesteld begrip, slechts voelbaar en niet tastbaar of aanwijsbaar. Veiligheid is het ontbreken van alertheid, spanning, angst, dogma, dwang of bedreiging. De klassieke omschrijving van vrijheid is 'is het vermogen om naar de eigen wil te handelen'. Voor mij is vrijheid de maximaal haalbare ruimte voor denken en doen. Natuurlijk is die ruimte begrensd, fysiek in wat ik kan of wat mijn omgeving mij toestaat maar ook mentaal in de afgesproken waarden en normen en de daaraan verbonden regels. Ik heb geen begrip voor de beperking van mijn vrijheid waarbij mijn fysieke en mentale veiligheid wordt aangetast. Begrip voor de ander vraagt juist een investering in verbinding, betrokkenheid en nabijheid, dus in veiligheid.

Het Humanistisch Verbond is een begrip in ons land. Vrijheid is één van de kernwaarden van onze beweging. Ik heb begrip en waardering voor mensen die vanuit hun overwegingen en principes kiezen voor vegetarische of veganistische voeding. Als ik in de gelegenheid ben zorg ik ervoor dat deze wens met alle aandacht en liefde gehoord en gefaciliteerd wordt. Ik deel het gevoel voor urgentie en verantwoordelijkheid als het gaat om milieuproblematiek en de noodzaak daar iets aan te doen. Maar ik heb geen begrip voor mijn Humanistisch Verbond dat mij dwingt een veganistische lunch te accepteren. Ik weet het, het is een stokpaardje, maar het raakt een

diepliggend humanistisch principe: de persoonlijke vrijheid als het gaat om fundamentele zaken zoals onder meer voeding. Het lijkt, en dat is zo mogelijk nog erger, een dogma te worden.

Mijn schoonzus is deze zomer overleden aan Primaire Progressieve Afasie, een zeer destructieve vorm van dementie. Wij zagen recentelijk een documentaire rond dezelfde ziekte 'Michel en de handen op zijn huid!'. Vier werkstudenten dragen beurtelings de zorg voor hem tot het einde. Ik zie een diepgaand begrip zonder woorden; de ogen vertellen wat de ander doormaakt. De fysieke vrijheid wordt ontnomen door de ziekte, de mentale vrijheid wordt gegeven door betrokkenheid en veiligheid. Er is warmte en nabijheid.

Jan Wijbenga
Voorzitter HV
Fryslân

Socrates in Sneek:

Een plek voor verbinding, inspiratie en persoonlijk leiderschap

Bij Socrates in Sneek ontmoeten (humanistisch) geïnteresseerden elkaar om samen te reflecteren op wat écht belangrijk is in het leven. Het is een plek waar je richting kunt geven aan je gedachten en handelen, niet door kennisoverdracht, maar door dialoog en het ontwikkelen van persoonlijk leiderschap.

Net zoals je naar de sportschool gaat om je lichaam te trainen, kun je je geest trainen. Hoe? Door deel te nemen aan een Socratische dialoog. Hier oefen je in vragen stellen, luisteren en reflecteren – een verrijking voor je denken, voelen en zijn.

Wil je ontdekken wat jou écht beweegt? En ben je benieuwd naar hoe anderen het leven zien? Kom dan naar Socrates in Sneek. Socrates in Sneek gaat iedere derde donderdag van de maand open. Samen gaan we in gesprek, inspireren we elkaar en verdiepen we onze inzichten. Het gaat niet om winnen of gelijk krijgen, maar om groeien en verbinden.

Van harte welkom! Doe mee op donderdag 16 januari 2025 tijdens een inspirerende dialoog. Deelname is vrijblijvend, ervaring is niet nodig – alleen een open houding. We kijken ernaar uit je te ontmoeten en samen in gesprek te gaan.

Voor wie? Iedereen die geïnteresseerd is in reflectie, persoonlijke groei en verbinding is welkom!

Datum: Donderdag 16 januari 2024, 19:00 - 21:30 uur, Socrates in Sneek, Prinses Julianapark 5, Sneek. Deelnemersbijdrage: 10 euro incl. koffie en thee

We kijken ernaar uit je te verwelkomen!

Training Ontdekken van Socratische Vaardigheden – Start 3 januari 2025

Op 3 januari 25 gaat de training 'Ontdekken, Verdiepen en Meesterschap in socratische vaardigheden' weer van start. Deze drieluiktraining is bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in de kunst van socratische dialogen,

van beginners tot gevorderden.

We ontwikkelen socratische vaardigheden door het verkennen van het goede leven, het onderzoeken van persoonlijke overtuigingen en de allegorie van de Grot (Plato). Iedere bijeenkomst oefenen we een deel van de dialoog. Een nieuwe groep start op vrijdag 3 januari 2025, met een vervolg op vrijdag 17 januari. Stuur een bericht naar: socratischcafesneek@gmail.com wanneer je geïnteresseerd bent. De training Ontdekken is geschikt voor iedereen die wil ontdekken wat praktische filosofie is. Op 3 en 17 januari (9:00 - 14:00 uur) leer je in twee vrijdagen de basis van Socratische vaardigheden, met 10 contacturen en thuisopdrachten voor €75.

In februari 2025 gaan we 'Verdiepen' en in maart gaan we naar 'Meesterschap'! Kijk voor meer informatie op de website: www.socratesinsneek.nl en/of stuur een bericht naar socratischcafesneek@gmail.com

Open groepsgesprek

We willen benadrukken dat onze bijeenkomsten voor HV leden en niet leden 'open' staan. Het voeren van een goed gesprek staat voorop en het delen wat ons raakt.

De eerstvolgende keren zijn in 2025:

Oud worden, oud zijn

In: Brasserie De Koperen Kees, Parkstraat 1, Sneek

Donderdagmiddag 23 januari 2025, van 14.00 tot ca. 16.00 uur.

Hoe gaan we om met ouder worden, van ons zelf en van onze naasten? Was het vanaf de dag dat je de veertig passeerde, dat je je voor het eerst 'echt oud' kon gaan voelen? Met mogelijk vragen die rezen over hoe je je leven tot dan toe invulde?

Als je eenmaal de pensioengerechtigde leeftijd hebt bereikt en je bent nog gezond, kun je het gevoel hebben nog een tijd tegemoet te gaan waarin van alles mogelijk is en gebeuren kan.

De ervaring leert dat die tijd omvliegt, misschien wel omdat er veel mogelijk was en ook gebeurde.

Er komt een moment waarop je je afvraagt: hoeveel tijd krijg ik nog echt? Je krachten en vitaliteit nemen af. Allerlei kwaaltjes steken de kop op en je maakt meestal geen langetermijnplannen meer.

Wat moeten we gaan regelen op het gebied van zorg, wonen en conditie bijvoorbeeld? Maar ook, wat doet het mentaal met je en met je relaties, zoals partner, familie en vrienden?

Tijd voor een open gesprek hierover, met Folkert Boersma als inleider.

Mantelzorgen

In: Brasserie De Koperen Kees, Parkstraat 1, Sneek

Donderdagmiddag 13 maart 2025, van 14.00 tot ca. 16.00 uur.

Mantelzorgen geeft voldoening, maar ook zorgen. In de loop van ons leven hebben we of krijgen we hier mee te maken. Hoe gaan we hier mee om?

Als deze open gespreksgroep of de onderwerpen je nieuwgierigheid opwekken, sluit dan gerust een keer aan.

Voor nadere info bel gerust Jac Konig, 0653172732.

Waar: Brasserie De Koperen Kees, Parkstraat 1, Sneek
Donderdag 23 januari 2025, van 19.30 tot ca. 21.30 uur.

Bij onze laatste open groepsgesprekken in Sneek mochten we een aantal nieuwe mensen welkom heten. We willen benadrukken dat onze bijeenkomsten voor HV leden en niet leden 'open' staan. Het belangstellen in een goed gesprek staat voorop en elkaars gedachten willen horen en gevoelens delen.

De eerstvolgende keer op do 26 sept. stellen we ons de vraag: Hoe was de zomer, hoe gaat het nu? We hebben met elkaar op deze wereld, zacht gezegd uitdagingen, nu en in de toekomst. Wat houdt ons bezig, waar willen we meer over weten? Op basis hiervan bepalen we de onderwerpen voor onze bijeenkomsten van dit komende seizoen. Vorig seizoen bespraken we bijv. de meerwaarde va humanisme en de zin en onzin van spiritualiteit. Als deze open gespreksgroep of de onderwerpen je nieuwgierigheid opwekken, sluit dan gerust een keer aan. Voor nadere info bel gerust Jac Konig, 0653172732.

Terugblik: Gesprek over 'In de ban van de ring'.

Onze gespreksgroep in Sneek had medio november een goed bezochte gespreksronde met een gesprek over "IN DE BAN VAN DE RING" van J.R.R. Tolkien. Een mooie bijeenkomst met ook nieuwe mensen aan tafel. De inleider gaf een korte samenvatting van dit boek en de vele symbolieken daarvan vanuit zijn eigen visie geduid en toegepast op onze huidige samenleving. Zijn overtuiging was dat Tolkien met deze verhalen de mensheid iets wilde vertellen, een spiegel wilde voorhouden.

Tolkien deed dat in de vorm van een sprookje om niet te moraliseren. Een boeiend verhaal over alles wat zeer menselijk is, een strijd tussen goed en kwaad wat nooit zal eindigen.

Volgens de inleider leven wij in een tijd waarin Tolkiens verhaal, wat ook

verfilmd is, nu méér is dan een spannend boek. Hij dicht Tolkien profetische gaven toe, door te wijzen op de parallellen tussen onze huidige cultuur en de ontwikkeling daarvan in de tijd van 'Midden-Aarde', de wereld van de Hobbits. Tolkien schetste daarmee een wereld die nu, meer dan ooit, in heel veel opzichten gelijk is aan de onze. Zeker als het gaat om het belang van intermenselijke waarden en normen rondom het creëren van geluk en vrede, wat steeds weer en meer wordt belaagd door het kwaad in de mens. Dit 'kwaad' benoemde de inleider met de menselijke behoefte aan toename van: macht, geld en materie in de vorm van technologie.

Het gesprek daarna hierover verliep levendig en betrokken. Veel aanwezigen lieten zich horen en vertelden over eigen ervaringen met medemensen en lastige situaties. Het goede en kwade zit in elk mens, hoe spreek je het kwade aan en cultiveer het goede? Blijven handelen. Cruciaal kwam daarbij naar voren het belang van hoe wij onze jeugd laten opgroeien en aan de hand kunnen nemen. Voorbeelden van niet en goed werkend voorbeeldgedrag over hoe je in gesprek kunt gaan met jeugdige blagen. Aandacht geven, inleven en normerend voorleven. Niet bij de pakken neer gaan zitten en laten gaan, maar net als Gandalf met vallen en opstaan het goede blijven prediken en voorleven.

Met dank aan inleider Jan Boeijenga.

Conflict als keuze

jaargang
33

Het onderwerp van de 32^e serie lezingen was: "Twijfel als keuze". Het woord 'twijfel' verwijst naar 'twee'. Twijfel stopt wanneer een keuze gemaakt wordt. Dan stopt ook de zoektocht die twijfel met zich meebrengt, en verdwijnt de 'verliezende optie' uit zicht.

In deze 33^e serie gaan we een stap verder: Wat te doen wanneer geen keuze kan worden gemaakt, bijvoorbeeld omdat beide keuzemogelijkheden even zwaar wegen?

Het van origine Latijnse woord 'conflictus' betekent 'tegen elkaar slaan, in botsing komen'. Partijen komen samen vanwege onenigheid over een gedeeld belang. Soms zijn conflicten wenselijk, bijvoorbeeld wanneer standpunten of principes het waard zijn om tot het uiterste voor te strijden. Soms is snelheid geboden en is de weg van het conflict te verkiezen boven genuanceerde samenwerking. Soms is conflict nauwelijks te vermijden en komt de keuze ervoor neer op 'dan maar de lucht in!'.

We gaan ons tijdens zes bijeenkomsten verdiepen in de wereld van conflict, niet zozeer als een verschijnsel dat je overkomt, maar als min of meer bewuste keuze.

8 december 2024 **prof. dr. Wiep van Bunge** (*filosoof- Erasmus Universiteit Rotterdam*)

Over zelfkennis en een juiste hoeveelheid zelfvertrouwen.

De gevolgen van radicale twijfel gedurende de Renaissance. Over de noodzaak die kan ontstaan om je eigen opvattingen te maskeren. Bestaat er zoiets als nobel veinzen? Zijn er omstandigheden waaronder je moet liegen? En wie bepaalt wanneer je 'te goeder trouw' handelt?

9 februari 2025 **prof. dr. Evelien Tonkens** (*socioloog - Universiteit voor Humanistiek Utrecht*) en **prof. dr. Tsjalling Swierstra** (*filosoof/ politicoloog - Universiteit Maastricht*)

De beste versie van onszelf - voorbij populistisch egoïsme en woke-moralisme
De politieke polarisatie in Nederland neemt gevaarlijke vormen aan. Mensen staan steeds vaker vijandig tegenover elkaar en maken elkaar zwart in plaats van ervaringen en meningen uit te wisselen. Deze vijandigheid vormt een bedreiging voor de democratie.

Om weer tot vruchtbare uitwisseling te komen moeten we de morele drijfveren van de tegenstanders serieus nemen, en de obstakels wegnemen die vruchtbare uitwisseling in de weg staan. Aan de huidige polarisatie ligt een botsing tussen

twee morele grondhoudingen ten grondslag: *morele bijziendheid* - zorg voor de eigen groep en onze problemen hier en nu, versus *morele verziendheid* - zorg voor vreemdelingen, en voor problemen ver weg en later. Beide perspectieven zijn legitiem en verbinding is noodzakelijk. Ontwikkelingen van de afgelopen veertig jaar hebben die verbinding bemoeilijkt, door de cruciale bestaansvoorwaarden van veiligheid, erkenning, grip en verbondenheid te ondermijnen, en zo angst, woede en afgunst te genereren ten koste van empathie en openheid. Om tot vruchtbare uitwisseling te komen moeten we de bestaans-voorwaarden verbeteren en beide morele perspectieven op een nieuwe manier verbinden, met meer aandacht voor verhalen en emoties.

9 maart 2025 **prof. dr. Joachim Duyndam** (*filosoof - Universiteit voor Humanistiek Utrecht*)

Humanisme en complottheorieën - een levensbeschouwelijk conflict

Hoewel 'levensbeschouwing' lastig precies te definiëren is, kun je in elk geval zeggen dat zij (1) een mens- en wereldbeeld omvat, (2) een moraal (bepaalde waarden), en (3) een inspirerend zingevingskader. Tezamen bieden deze componenten verklaringen (cognitief) en troost (affectief) bij grote en kleine levensgebeurtenissen.

Was in het verzuilde Nederland iemands levensbeschouwelijke gezindte meestal duidelijk, vandaag is in het westen levensbeschouwing niet meer een vanzelfsprekend gegeven, en daarmee ook de met levensbeschouwing verbonden moraal, maatschappijvisie en alledaagse zingeving.

Huidige tendensen zijn o.a. een toenemende individualisering ('shoppen op de zingevingsmarkt'), multiple belonging, en een verschuiving van zingevingbronnen naar kunst, muziek, sport en andere belevingsmodi. Als gevolg daarvan heerst er bij velen een levensbeschouwelijke verlegenheid.

Van oudsher is levensbeschouwing verbonden met identiteit. De genoemde levensbeschouwelijke verlegenheid in onze cultuur uit zich vandaag in een sterke hang naar identiteit, zowel individueel als collectief (in bubbels), die mede wordt aangejaagd door de steeds dominantere impact van de (sociale) media. Gezien het narratieve karakter van identiteit is het dan ook niet verbazend dat, na de 'grote verhalen' van weleer, zich nu een hausse aan alternatieve verhalen en complottheorieën manifesteert - kleinere verhalen die hun best doen groot te worden. Claimden levensbeschouwingen en religies voorheen hun 'waarheid' als de enig ware, waarna in ('postmoderne') reactie daarop de waarheid een poosje uit de

mode raakte, nu wordt een breed gedeeld en bubbel-overstijgend idee van waarheid node gemist.

Hoe staat het humanisme in dit krachtenveld? Welke relatie heeft het humanisme met waarheid? En met al die waarheden die door complottheorieën worden geclaimd? En voor zover complottheorieën ondermijnend zijn, hoe kan (en moet?) het humanisme daarmee omgaan?

13 april 2025

prof. dr. Thomas Mertens (*rechtsfilosoof- Radboud Universiteit Nijmegen*)

Naar de eeuwige vrede?

Aan het eind van de 18° eeuw, tijdens de Franse Revolutie, schreef de Pruisische filosoof Immanuel Kant (1724-1804) een boekje waarin hij voorwaarden en gedragsrichtlijnen formuleerde voor de destijds opkomende natiestaten. Wanneer landen zich aan deze richtlijnen zouden houden, ging de wereld een eeuwigdurende, stabiele vrede tegemoet.

In onze tijd, ruim 200 jaar later, lijkt een eeuwige wereldvrede verder uit zicht dan ooit. Wat ging er mis? En wat kunnen we ook nu nog hebben aan / leren van de ideeën van Kant?

CONFLICT ALS KEUZE

Kosten deelname: €12,- p.p. per bijeenkomst.

U kunt contant betalen aan de zaal, of dit bedrag storten op bankrekeningnummer NL 16 TRIO 0198 3836 65 t.n.v. penningmeester HV-Fryslân.

Informatie en opgave: secretariaat@fryslan.nl

Zondagmiddagen van 13.30 - 16.00 uur, in De Bres - Schoolstraat 4 - 8911 BH Leeuwarden.

U kunt contant betalen aan de zaal, of dit bedrag storten op bankrekeningnummer NL 16 TRIO 0198 3836 65 t.n.v. penningmeester HV-Fryslân. Wanneer u zich vooraf inschrijft voor het bijwonen van alle lezingen geldt een gereduceerd tarief van €60,- (voor de hele serie). Wanneer u geld overmaakt, graag vermelden welke inleiding/inleidingen het betreft. conflict als keuze

Informatie: www.humanistischverbond.nl www.theaterdebres.nl

Vragen: secretariaat@hvfryslan.nl app of sms naar: 06-33781823

Leden bezoeken leden HV Fryslân of gaan samen iets doen

De laatste tijd krijgen we reacties op 'Leden bezoeken leden' met de vraag om samen met een ander iets te willen gaan *doen*. Niet alleen een goed gesprek, maar ook eens in de zoveel tijd een gezamenlijke activiteit ondernemen. Zo bezoeken twee leden uit de zuidoosthoek nu regelmatig samen musea. En zo trekken anderen de frisse lucht in voor een wandeling. Zo ontstaat er een vertrouwde setting met één op één samenzijn met een samen afgesproken frequentie en invulling van de te besteden tijd.

Als ik mij aanmeld: Wie krijg ik dan op bezoek of met wie ga ik samen wat doen? En past dat wel goed? Wij vragen daarom vooraf naar de interesses en er volgt een eerste kennismakingsgesprek als proef. Dus schroom niet en laat van je horen!

Contact te leggen voor iemand met verzoek of aanbod te ontmoeten, wonend in:

Postcode gebied 8441-9091 Jac.Konig@kpnmail.nl of 0653172732

Postcode gebieden 8391 - 8434 en 9109 – 9296

sakevanderkloet@gmail.com of 0650634629

Samen Denken en Samen in Gesprek

over dilemma's rondom mantelzorg en voltooid leven.

Dat kunnen we doen op zaterdagmiddag 1 maart 2025 voor en na een prachtige toneelvoorstelling van [Pier21](#) in [Theater Winsinghhof](#) te Roden over deze onderwerpen.

Het theaterstuk 'Avond' van de theatergroep Pier21 sluit precies aan bij dit thema en nodigt uit tot samen denken en in gesprek gaan.

"In 2019 heb ik de voorstelling de Avond van Pier21(Friestalig) gezien. Een prachtige tragikomedie met veel humor over de laatste levensfase. De voorstelling prikkelt en zet je aan het denken."

Omdat de voorstelling beide perspectieven (van de verzorgers én de zorgvragers) voor het voetlicht brengt, zal dit thema zowel jong als oud aanspreken!

De voorstelling

Anneke heeft op latere leeftijd in Theo een nieuwe liefde in haar leven gevonden. Samen proberen ze Annekes vader en moeder een waardige laatste levensfase te laten beleven. Maar Daniël en Wimmy hechten aan hun autonomie en hun levenslange band: zij kiezen ervoor samen vrijwillig hun voltooide leven te beëindigen.

Avond is een tragikomedie over vier mensen vol liefde en onderlinge verbondenheid, die hun goede bedoelingen zien smoren in de grillen van het leven. Een hartverwarmende voorstelling over mantelzorg en voltooid leven gespeeld door twee ras acteurs vol levenslust: Joke Tjalsma en Paul R. Kooij. Met teksten van Bouke Oldenhof en geregisseerd door Jos Thie.

Door leden voor leden

Deze zomer is een kleine groep leden met veel plezier begonnen om dit, in februari tijdens de ALV voorgestelde, thema uit te werken. We correspondeerden met [Pier21](#) zochten we een geschikt theater. Dat werd de [Winsinghof](#) in Roden met ruime mogelijkheid tot gratis parkeren en goed toegankelijk voor mindervaliden.

Wil jij ons te helpen bij de ontvangst van de theaterbezoekers en de controle van de tickets stuur dan een mail aan [HV Drenthe](#) met als onderwerp: *“Hulp bij ontvangst theaterbezoekers”*.

Dit is een vooraankondiging

Op dit moment is nog niet duidelijk hoe de procedure van aanmelding en ticketverkoop zal worden geregeld. Dit zal begin 2025 via nieuwsbrieven en de website worden bekend gemaakt.

Wietske Zwaagstra, Mirjam Gooskens, Ineke van der Vliet, Henk van der Zijden, Marlon Busstra,.

Sfeergesprek

WAT IS 'GELUK' VOOR MIJ?

Aan het begin van het jaar hebben we elkaar 'Gelukkig Nieuwjaar' gewenst. Velen maken bij de overgang naar een nieuwe periode voornemens om dit of dat helemaal anders of opnieuw aan te pakken. Op weg naar het geluk. Wat is geluk eigenlijk voor jou? Hoe bereik je geluk? Is het vinden van geluk een eindstation, of juist een avontuurlijke reis waarop je momenten van geluk ervaart? Hoe voelt geluk?

DONDERDAG 6 FEBRUARI

Tijd: 20.00 – 21.30 uur (inloop vanaf 19.30 uur met koffie en thee)

Locatie: Apostolisch Genootschap, Meerstraat 205, Emmen

Toegang: Gratis inclusief kop koffie of thee (overige drankjes zijn te bestellen)

Vragen of aanmelden? Mail naar sfeergesprekkendrenthe@gmail.com

APOSTOLISCH
GENOOTSCHAP

HUMANISTISCH
VERBOND

Midwinterviering in Drenthe

Met midwinter vieren we dat het de kortste dag van het jaar is en dat vanaf nu de dagen weer zullen lengen en het licht zal terugkeren. De natuur is volledig tot stilstand gekomen. Het is een tijd voor naar binnen keren, introspectie en reflectie, voor rusten en op krachten komen.

Bij HV Drenthe vieren we midwinter door met elkaar naar mooie muziek, gedichten en teksten te luisteren. Ook gaan we met elkaar in gesprek over de vraag: “wat betekent het om humanist te zijn?”.

Om het geheel een feestelijk winters tintje te geven is er tot slot een gezellig moment met glühwein en lekkers in een sfeervol verlichte schuur van een oude Drentse boerderij.

Wanneer: **zondag 22 december** van 13:00 tot 16:00 uur

Waar: **Oude Steeg 10 in Gees** (voldoende gratis parkeerplaats aanwezig)

Kosten: **Dit evenement is gratis**

Voor wie: Iedereen is welkom, ook niet-leden en jongeren

Aanmelden: melanie.taal@gmail.com of 06-55.10.83.76

Tip: Warme kleding voor in de schuur is aangeraden

Heb je een mooie bijdrage in de vorm van muziek, beeldmateriaal, gedicht of tekst, dan kan je deze mailen aan bovenstaand e-mailadres. Deze wordt dan, indien passend, verwerkt in de viering.

Kaarten van hoop

In juli van dit jaar gaf ik een lezing met als thema “Oekraïne, niet interessant voor humanisten? ”.

Die titel was gekozen omdat het HV niet of nauwelijks aandacht aan Oekraïne besteedt. Tegelijkertijd is het adagium dat Oekraïne onze gedeelde waarden en vrijheden verdedigt. Dus ook onze humanistische waarden. Dat wringt.

Regelmatig ga ik mee naar humanitaire transporten naar Novovorontsovka in Oekraïne. Een gemeenschap van 5000 inwoners aan de westoever van de Djnepr. Aan de overkant van de rivier is het Russisch bezet gebied. De transporten worden georganiseerd vanuit Sta op voor Oekraïne en uitgevoerd door Hope4Ukraine. Beide stichtingen zijn geworteld in kerkelijke gemeenschappen. Ook in Oekraïne gaat veel van de particuliere, humanitaire hulp via kerkelijke lijnen.

Mijn belangrijkste boodschap tijdens de lezing was tweeërlei. Allereerst dat deze transporten niet alleen hulpgoederen brengen. Ze brengen iets wat misschien nog belangrijker is. Ze brengen hoop. Daarnaast zou ik heel graag zien dat wij, humanisten, ons nadrukkelijker laten horen in een strijd die ook over onze waarden en normen gaan.

Die boodschap werd opgepakt door HV leden Anneke Aangeenbrug en Lenny Pikard. Anneke en Lenny organiseerden een schrijfactie. Met een kleine groep mensen maakten ze 125 prachtige, individuele kaarten, gericht aan inwoners van Novorontsovka.

Op 25 oktober nam ik een grote doos met die kaarten mee op ons 6^e transport naar Novorontsovka waar we op 28 oktober aankwamen.

Tijdens een ontvangst ceremonie met Andriy, de burgemeester van Novovorontsovka, heb ik de kaarten overhandigd met het verzoek ze uit te delen aan inwoners die een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Ik heb verteld over Humanisme en dat de kaarten moeten worden gezien als een teken van verbondenheid en hoop.

Dankwoorden

Andriy verzocht me zijn dank over te brengen aan de initiatiefnemers en aan het HV Drenthe. Dat doe ik bij deze.

Dank Anneke, Lenny en de groep die de schrijfactie organiseerde voor het mooie voorbeeld dat jullie daarmee gaven.

Graag roep ik daarbij meer humanisten op om in beweging te komen.

De Europese en globale verhoudingen zijn razendsnel aan het veranderen. Er staat druk op waarden en normen, onze waarden en normen, die tot voor kort vanzelfsprekend leken.

Humanisten moeten zich laten horen. Luider en duidelijker dan nu het geval is.

Ralph du Long

Morele steun voor Oekraïne door kaarten actie

Assen heeft een warme band met een dorp in Oekraïne: Novovorontsovka. Men levert daaraan regelmatig materialen. Dit zijn o.a. landbouwzaden, aggregaten en zelfs een schoolbus. Tijdens zijn lezing gaf Ralph gaf dat ook morele ondersteuning van groot belang is.

Geïnspireerd door de lezing hebben we een kaart en schrijfactie van het HV Drenthe opgezet. Dit om de burgers van Novovorontsovka een hart onder de riem te steken.

Op 9 september kwamen zes HV leden bijeen om kaarten te maken en deze te voorzien van bemoedigende teksten. We waren zeer gemotiveerd en creatief bezig die middag. We hebben 120 kaarten gemaakt en geschreven. Deze middag was gezellig en een groot succes.

De 6 HV leden van de schrijfactie willen graag dit initiatief voortzetten en zo een band opbouwen met de Oekraïense dorpelingen. In december/ januari, wanneer er weer een transport naar Oekraïne gaat, willen we nogmaals kaarten ontwerpen en schrijven.

We hechten veel waarde aan een vervolg. Zeker nu we de foto hebben gezien die Ralph maakte tijdens de overhandiging van de kaarten!

We zijn een fijne groep waar mogelijk ook anderen bij aan willen sluiten. Wie graag mee wil doen met deze actie is van harte welkom en kan zich opgeven per mail: lennypikard@gmail.com

Hartelijke groet,
Anneke Aangeenbrug
Lenny Pikard

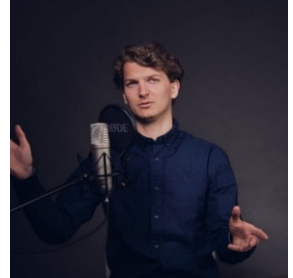
Lezing Klimaatrechtvaardigheid door Marnix Kluiters, 18 november 2024

Terugblik

Het HV organiseerde i.s.m. het Filosofisch Café Assen een avond met de bevoegen spreker **Marnix Kluiters**: een (jonge) man met een rappe tong en een passie voor duurzaamheid.

Hij combineert in zijn verhaal economie, ecologie en filosofie en probeert deze aspecten van het leven met elkaar in balans te brengen, want dan komen we volgens hem tot een stabiele, veerkrachtige en ondernemende samenleving waardoor we op de lange termijn kunnen blijven genieten van het goede leven.

Op zijn twintigste kreeg Marnix onverwacht te maken met een heftige oogaandoening waardoor hij in een half jaar tijd het centrale gedeelte van zijn zicht verloor. Hij kijkt daardoor altijd door een mistige wolk. Dit was voor hem echter geen reden om bij de pakken neer te gaan zitten. Al snel leerde hij via de Babbage Academy (<https://babbage.com/academy/>) hoe hij volledig non-visueel kon functioneren. Alles op zijn telefoon/laptop wordt op hoog tempo uitgelezen door een synthetische stem. Marnix liet het een paar keer horen aan de zaal: de aanwezigen hoorden slechts een soort 'geknetter' uit zijn telefoon waaruit geen woord te ontcijferen was. Voor Marnix is het een essentieel hulpmiddel in het dagelijks leven.

Ondanks zijn visuele beperking maakte Marnix er het beste van in zijn leven en ontwikkelde hij zich als een bevoegen podcastmaker. Hij heeft vele podcasts gemaakt en interviews gehouden met iedereen die er toe doet in duurzaamheidsland. Hij maakt podcasts over de vraag:

Hoe streven we naar het goede leven binnen de ecologische grenzen van de planeet?

Een vraag die voor humanisten natuurlijk enorm relevant is in de huidige tijd.

In zijn lezing volgde Marnix de lijn van het WRR-rapport dat in februari 2023 is verschenen. In dit rapport wordt betoogd dat we op een nieuw punt zijn aan beland [h\(https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2023/02/16/rechtvaardigheid-in-klimaatbeleid\)](https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2023/02/16/rechtvaardigheid-in-klimaatbeleid) in het debat over klimaatbeleid.

We horen dagelijks het nieuws over de opwarming van de aarde, over

klimaatrampen en alle ellende die dat veroorzaakt. Maar de grote vraag is: wie gaat de schade betalen of liever: wie gaat betalen om de ramp te voorkomen?

Deze vraag is uitermate urgent gezien de politieke ontwikkelingen in Nederland en elders in de wereld. De hoofdboodschap van Marnix was dat er in klimaatbeleid stelselmatig aandacht moet zijn voor de **rechtvaardigheid van verdelingen**.

We moeten volgens Marnix niet alleen vanuit economisch perspectief (winstbejag en efficiency) kijken naar de verdeling van de maatschappelijke kosten die ontstaan door klimaatrampen, maar we moeten vooral ook kijken vanuit het perspectief van rechtvaardigheid. Immers, vaak komt de schade van rampen vooral terecht bij de mensen die de minste lasten kunnen dragen en dat leidt tot ontevredenheid en cynisme. Het klimaatbeleid staat daardoor onder druk.

De WRR doet daarom drie aanbevelingen in het rapport: (1) Verbreed het debat en behandel het klimaatbeleid als een verdelingsvraagstuk. (2)

Veranker de aandacht voor rechtvaardigheid in het beleidsproces door verdelingsbeginselen stelselmatig en vroegtijdig expliciet te maken. (3) Zorg voor institutionele borging en toetsing van de aandacht voor een rechtvaardige verdeling van klimaatkosten.

Het pleidooi van Marnix was om zowel bij het

klimaatbeleid als bij de klimaatschade veel beter na te denken over verdeling van de maatschappelijke kosten en over de mogelijke onbedoelde en ongewenste neveneffecten.

De lezing van Marnix leidde tot mooie gesprekken met verschillende kritische vragenstellers uit de zaal.

Een voorbeeld van een ongewenst neveneffect: de zonnepanelenmarkt.

We wisten volgens Marnix al in 2013 dat de salderingsregeling een eind zou hebben. Nu dat punt daadwerkelijk in zicht komt, besluiten mensen niet meer te investeren in zonnepanelen. Het schip lijkt de wal te keren. Is dit wat we destijds bedoeld hadden? Hadden we dit effect voorzien?

Over het algemeen waren de vragenstellers vrij somber over het klimaat. De boodschap van Marnix was echter keer op keer: niets doen is geen optie! Ondanks de politieke wind die er nu waait toonde Marnix zich positief over de onderstroom die gaande is van mensen die wel in beweging komen. Zij dragen op hun eigen manier allemaal bij aan de totstandkoming van een beter klimaatbeleid en hebben daarbij ook aandacht voor de afwikkeling van klimaatschade.

Binnen het HV is een vergelijkbare beweging gaande, namelijk die van het Ecohumanisme. Vervallen in somberheid en cynisme leidt immers tot niets doen en dat helpt jezelf en de aarde niet vooruit. Het is belangrijk om als mens je innerlijke drive te vinden: door te ontdekken welke waarde de aarde voor jou heeft, en hiernaar te leven. Alles wat leeft en beweegt op aarde grijpt in elkaar en leeft in samenhang met elkaar. Ecohumanisme stelt de mens niet boven de natuur, maar ziet de mens als onderdeel van de natuur. Daar vloeit een verantwoordelijkheid uit voort om goed voor de aarde te zorgen. Niet alleen voor onszelf, maar ook voor toekomstige generaties, de natuur op zich en alles wat daar leeft.

We zijn als mens helaas in staat om schade aan te richten, maar tegelijk zijn we ook in staat om het roer om te gooien nu het nog kan. Vanuit het perspectief van het Ecohumanisme is men bezig om opnieuw naar de humanistische waarden te kijken en die op dit punt te actualiseren. De aanwezigen werden met klem opgeroepen om hier een bijdrage aan te leveren.

Margreet Riemersma

Kort verslag van het moreel beraad over AI (Artificial Intelligence – kunstmatige intelligentie), d.d. 16 november 2024 Moreel beraad

In Hooghalen kwam een groep van HV-Drenthe bijeen om met elkaar te spreken over een actueel onderwerp: kunstmatige intelligentie (AI) en de ethische aspecten daarvan.

Op landelijk niveau is er een kleine groep leden die zich al een paar jaar bezighoudt met dit thema en een humanistische kijk daarop. Deze werkgroep heeft een werkvorm ontwikkeld die het met elkaar in gesprek gaan over deze materie makkelijker maakt: **het moreel beraad**.

Na een heldere inleiding over kunstmatige intelligentie door Didi de Jong en David van der Meer, waarin ingegaan werd op een aantal fundamentele begrippen en praktische voorbeelden, gingen we in twee groepen aan de slag.

David en Nico van der Ploeg waren de gespreksleiders. Aan de hand van de methodiek van het moreel beraad (een stappenplan om tot een goed gesprek te komen) werden in beide groepen humanistische waarden besproken die door het gebruik van AI onder druk komen te staan.

Aan de hand van twee stellingen of vragen (over het gebruik van AI bij ziektediagnoses en over het gebruik van AI bij zelfrijdende auto's) werd ingegaan op vragen zoals: wat zijn de plussen van AI maar ook wat zijn de risico's? En: wat betekent AI voor de mens: wat is goed, juist en moreel wenselijk? Welke waarden, principes en belangen wegen we tegen elkaar af? Van deze bijeenkomst heb ik meer geleerd over kunstmatige intelligentie en over de morele dilemma's waar we als mens tegenaan lopen. En de methodiek om tot een goed gesprek te komen vond ik heel prettig dankzij de goede gespreksleiders.

De zeven stappen ...

1. *Wat is de morele vraag?*
2. *Wie zijn de betrokkenen?*
3. *Wie moet er beslissen?*
4. *Welke informatie heb ik nodig?*
5. *Wat zijn de argumenten?*
6. *Wat is mijn conclusie?*
7. *Hoe voel ik mij nu?*

Tip:

De methodiek van het moreel beraad kan ook voor andere onderwerpen gebruikt worden.

Margreet Riemersma

ACTIVITEITENCOMMISSIE

HV-Café Drenthe

HV-Café werkwijze

Start is met koffie/thee. Een gespreksleider probeert het groepsgesprek te begeleiden. Een thema kan in de openingsronde ingebracht worden. Soms is dit van persoonlijk aard: *Wat houdt me bezig, hoe verhouden we ons tot elkaar, persoonlijk verhaal e.a.* En het kan een maatschappelijk/filosofisch/politiek onderwerp zijn, misschien mede door een krantenartikel.

Eventueel/soms wordt informatie tevoren rondgestuurd via mail

Heb je zin om deel te nemen aan de levendige gesprekken tijdens het HV-café? Wees welkom!

Elke tweede woensdag van de maand

Van 10.30 uur tot 12.00 uur. 8 januari, 12 februari, 12 maart.

Na afloop kan er gezamenlijk geluncht worden in het eetcafé van de Beeworkz-Hippe Kringloop op de begane grond.

Locatie: Humanitas in de Werkwereld-Verzamelgebouw.

Adres: [Brunelstraat 77 in Assen](#)

HV-Wandelingen

3e zondag van de maand.

De wandelingen zijn toegankelijk voor leden en niet-leden.

Deelname aan de wandeling is gratis. Consumpties na afloop zijn voor eigen rekening.

Aanmelden is niet nodig. Bij twijfel vanwege weersomstandigheden, kunt u zekerheidshalve voor vertrek mailen (voor 10.00 uur) of bellen met degene die de wandeling organiseert.

Wilt u ook een keer een wandeling organiseren? Graag reactie naar de activiteitencommissie (zie hieronder).

Volgende wandelingen:

Zondag 19 januari

Aanvang 10.30 uur. Afstand $\pm$ 8 km.

Verzamelpunt: Parkeerplaats

tegenover [Hunebed D30](#) =

Ees, Odoornestraat na huis nr. 21
linksaf bos in, na 6 km = 4min.

Bijzonderheid: Monumenten W0 || route

Nazit: [Eeserhof, Dorpsstraat 2, Ees.](#)

Organisatie: Wim Roeleveld roeleveld.wim@gmail.com 06-51322851

Zondag 16 februari

Aanvang: 10.30 uur. Afstand 6 à 7 km.

Verzamel/ vertrekpunt: [Parkeerplaats](#)

[Drentse Golfclub](#)

Ten Oeverstraat 13 Zeijerveen, Assen.

Bijzonderheid: Arboretum onderweg.

Nazit: bij de Golfclub.

Organisatie: Trudy de Vries

meeltrudy@gmail.com 06-51561575

Zondag 23 Maart

Aanvang: 10.30 uur. Afstand: $\pm$ 7 km.

Verzamelpunt: parkeerplaats [P1](#)

[Mantingerdijk 7, Mantinge](#)

Bijzonderheid: verschillende kleine stukjes heide, fraaie natuurgebiedjes, Mantingerzand met zijn honderden jeneverbesstruiken

Nazit: [Voscheheugte](#)

[Mantingerdijk 8 Mantinge](#) Zie website: www.voscheheugte.nl/nl/Eethuis

Organisatie: Lisette van der Linden l.vanderlinden@online.nl 06-29457149

Eten met gespreksstof

Eten met gespreksstof. Vrijdag 14 maart 2025

Eten ván en eten mét elkaar/ Eten wat de pot schaft

De gastheer/gastvrouw zorgt voor de ruimte en voor koffie, thee, water, sap en wat hij/zij nog meer gepast vindt.

De bezoekers nemen iets mee wat ze gemaakt of gekocht hebben én waar eenieder van mag eten.

Of via een lopend buffet of in een bepaalde volgorde van voorgerecht tot en met nagerecht. Vooral medebepaald door de gastheer/vrouw.

Locatie: Thuis bij Maria en Wim: [Hunzedal 93 9531GE Borger](#)
0599-234497 06-5132285(Wim) roeleveld.wim@gmail.com

Tijd: Inloop 17.30 uur Aanvang 18.00 uur - 20.30 uur.

Geen kosten, want ieder heeft wat meegenomen.

Maximaal 8 personen. Opgeven voor 10 maart bij Maria en Wim

Bij aanmelden: vermelden wat je denkt mee te nemen i.v.m. variatie.

Oproep:

Wie wil ook een keer gastvrouw/heer zijn bij “Eten met Gespreksstof”?

Je kan kiezen voor de bovenstaande opzet met of voor de oude opzet:

De gastheer/vrouw kookt “alles” en vraagt een bijdrage van €10,- à 15,- .

De activiteitencommissie

Wim Roeleveld 06-51322851 of 0599-234497 roeleveld.wim@gmail.com

Jan Kolkman 0592-413291 anjankolkman@gmail.com

Leesclub HV **in Hoogeveen**

Al 30 jaar is er van het Humanistisch Verbond een leesclub in Hoogeveen.

Elke deelnemer brengt een boek in en bespreekt deze ook.

We komen 1 keer per maand bij elkaar. In juli is er een gezamenlijke lunch en tijd voor een kort stukje of gedicht. In augustus bespreken we geen boek. Dus er komen 10 boeken per jaar aan de orde. De bibliotheek zorgt voor de opgegeven boeken. Om de beurt zorgt een deelnemer voor iets bij de thee en fris.

Omdat we al lang bij elkaar komen, is er ook gelegenheid om even over het wel en wee van de deelnemers te praten.

De groep bestaat nu uit 6 vrouwen. Er is plek voor 1 of 2 nieuwe deelnemers.

Heeft u interesse, neem dan contact op met Afke de Vries-Miedema. Telefoon 0640246229

Hoogeveen e.o. **Gespreksgroep**

Onderwerpen die in het seizoen '23/'24 door onze leden werden ingebracht gingen o.a. over het vluchtelingenvraagstuk, in eigen land en elders. Een andere inbreng was: Kun je nog pacifist zijn gezien de situatie in de wereld? Ook kwam er een soort zoekopdracht binnen met de vraag: Wat helpt je om in de huidige tijd een koppige optimist te kunnen zijn?

Een ieder was gevraagd een opbeurend en troostrijk gedicht, verhaal, muziekstuk o.i.d. mee te brengen. Het werd een mooie zondagochtend!

De HV gespreksgroep komt 5 á 6 keer per seizoen bij elkaar in het Jannes v.d. Sleedenhuis, Valkenlaan 5 te Hoogeveen, 's zondags tussen 10.30 en 12.00 uur.

Data voor 2025 zijn: 5 jan., 23 febr. en 27 april.

Belangstellenden zijn van harte welkom en kunnen contact opnemen met Elza Craanen 0681204484 / 0528785032 of met Afke de Vries-Miedema 0640246229 / 0528270426

VAN HET BESTUUR *Groningen* HUIS VAN HUMANISME

We kunnen gelukkig beginnen met een positief bericht.

U hebt even weinig gehoord over het Huis van Humanisme, maar er is wel verder gewerkt aan onze plannen en dat werk heeft nu resultaat gehad. De tijd van alleen maar verkennen is voorbij !

We hebben onze plannen concreter gemaakt, hebben overleg gevoerd met het bestuur van het Humanistisch Centrum en met de directeur van het Landelijk Bureau.

Het overleg met het bestuur van het HC is er in deze fase met name op gericht om dat bestuur op de hoogte te houden van de ontwikkelingen, zodat zij wanneer dat nodig is een weloverwogen besluit kunnen nemen. In het overleg met de landelijk directeur zijn we zo ver gekomen, dat wij nu kunnen spreken van een serieus Project. Dat betekent dat er een stuurgroep komt, een projectgroep en een projectleider. De stuurgroep zal bestaan uit vertegenwoordigers van het LB en van het afdelingsbestuur. De projectgroep zal onder meer bestaan uit een vertegenwoordiging van het afdelingsbestuur en een aantal leden van de afdeling. Wanneer u belangstelling hebt voor deze projectgroep, dan kunt u contact opnemen met de secretaris van het afdelingsbestuur.

En dan tot slot de projectleider. In goed overleg tussen LB en afdelingsbestuur is inmiddels een projectleider benoemd. Haar naam is Jellina Waringa. Jellina woont in Groningen, is al werkzaam bij en dus bekend met het Humanistisch Verbond. Jellina heeft ruime ervaring als projectleider en ze heeft er zin in. Zij zal zich zelf in één van de komende Nieuwsbrieven aan u voorstellen.

Jellina gaat in januari aan de slag op basis van een projectopdracht. Deze opdracht voorziet in een eerste fase van 6 maanden, waarin een compleet uitgewerkt projectplan tot stand moet worden gebracht. Dit projectplan vormt dan de input voor de tweede fase, de realisatie van het Huis van Humanisme.

Het wordt een hele klus, maar we doen het stap voor stap. Niets staat nog

vast, maar wij hopen dat al doende zal blijken dat een Huis van Humanisme in een behoefte kan voorzien en ook nog eens haalbaar is. Wij gaan in ieder geval enthousiast verder en hopen dat u meedoet.

Wanneer u vragen hebt dan kunt u terecht bij de secretaris van het afdelingsbestuur.

VOorzitters gezocht

Voorzitters ? Ja, twee voorzitters gezocht !

- Om met onszelf te beginnen: Marijke van de Hel, onze zeer gewaardeerde voorzitter, stapt tijdens de komende Jaarvergadering uit het bestuur. Jammer, jammer, maar wij hebben respect voor naar besluit. Elders in deze Schakel vindt u een bijdrage van Marijke waarin zij op haar vertrek ingaat.
- Ook het bestuur van het Humanistisch Centrum is op zoek naar een voorzitter.
Op dit moment heeft het HC geen voorzitter.
De laatste voorzitter, Victor Bom, heeft deze functie slechts korte tijd vervuld. Tijdens een overleg tussen het bestuur van het HC en het afdelingsbestuur bleek dat Victor onoverkomelijke bezwaren had tegen de plannen met betrekking tot het Huis van Humanisme. Hij heeft er om die reden voor gekozen het voorzitterschap neer te leggen.
Victor was de opvolger van **Kees Stada***), van wie wij tijdens de laatste Jaarvergadering afscheid hadden genomen.
Nu is er dus geen voorzitter. Mocht u belangstelling hebben voor deze functie, laat dat dan weten en laat u niet weerhouden door de lovende woorden voor Kees. Met een tandje minder zijn we ook tevreden.

SAMENWERKING

Tot slot willen wij u deelgenoot maken van het feit dat wij als afdeling soms wat voorzichtig en soms wat voortvarender, in contact treden met andere

organisaties, die de waarden van het humanisme met ons delen. In deze tijd van groeiende polarisatie en populisme is het goed om elkaar op te zoeken. We waren een paar jaar afwezig, maar nu zijn we weer aanwezig op het Platform religie en levensbeschouwing Groningen.

We hebben contact met diverse organisaties en initiatieven op het terrein van de vredesbeweging.

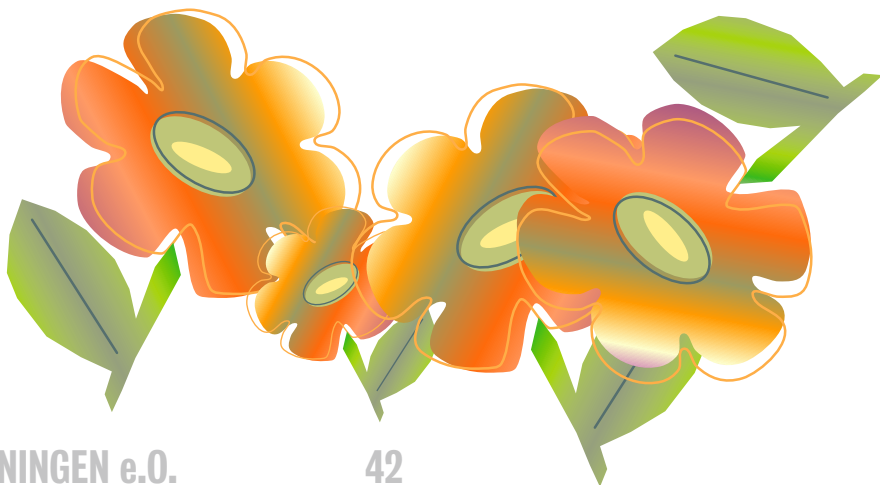
We hebben contact met het Apostolisch Genootschap, om te bekijken waar we elkaar raken en kunnen versterken.

Spreekt het u aan, wilt u meedoen, laat het vooral weten.

*) Met dit beperkte aantal woorden doen wij **Kees Stada** tekort, die immers 13 jaar voorzitter is geweest van het bestuur van het Humanistisch Centrum. Hij heeft zich met een tomeloze energie ingezet voor het “welzijn” van het HC. Direct bij zijn entree heeft hij zich bekommerd om de veiligheid van het pand. Hij heeft met pr-activiteiten gezorgd voor groei van de verhuur en daarmee toename van de inkomsten van het HC. Dat ging zo goed dat het mogelijk werd grootonderhoud aan het pand te plegen.

Van dat resultaat genieten wij elke dag. Wij zijn Kees Stada hiervoor veel dank verschuldigd.

Aktiviteiten *Groningen* RECHTEN VOOR DE NATUUR

15 december, 14:00, Inloop vanaf 13:30 – Humanistisch Centrum

Kan een rivier een rechtspersoon zijn? Zou de Waddenzee gebaat zijn bij rechtspersoonlijkheid?

In landen als Nieuw-Zeeland, India en Colombia is dat al werkelijkheid. Op deze vragen en mogelijkheden gaan we in aan de hand van filmpjes en discussie.

Aanmelden via aanmelden@hvgroningen.nl

Kosten: Gratis

Aanvang: 14.00 uur

WINTER

aan zet

Seizoensviering:

22 december 2024,
15:30 – 17:00,
Humanistisch Centrum

Hoe kunnen we meer bewust de seizoensowisselingen ervaren? Op zondag 22 december vieren we de komst van de winter in Groningen.

Elk nieuw seizoen heeft invloed op ons leven. Maar

zijn we ons daar wel bewust genoeg van? Als mens zijn we geneigd om een gejaagd ritme aan te houden, terwijl de natuur momenten van groei en bloei afwisselt met stilte en rust. Wat kunnen wij hiervan leren? De natuur heeft ons zoveel wijze lessen te bieden: tijd om dit te vieren!

De winter komt eraan. Merk je de kou op je huid? Heb je je winterjas uit de kast gehaald? Zie je hoe de bomen kaal raken en ervaar je hoe de dagen steeds korter worden? De tijd lijkt een beetje stil te staan gedurende de donkere maanden.

De winter is ook in jou aan zet. In dit seizoen komt de natuur tot rust. Het wordt gezien als een tijd voor stilte, rust en innerlijke reflectie. Zoals de natuur in winterslaap gaat, nodigt de winter ons ook uit om naar binnen te keren. De overgang naar de winter is een prachtig moment om na te gaan hoe je meer tijd kan nemen om te vertragen en te verstillen deze tijd.

Aanmelden via aanmelden@hvgroningen.nl
Kosten: Gratis

H.N Werkman, lezing en zelf drukken

2 maart 14.00 – 17.00, Humanistisch Centrum

Hendrik Nicolaas Werkman (1882-1945) was één van de meest boeiende Nederlandse kunstenaars van de twintigste eeuw. Met zijn avant-gardistische drukwerk en zijn *druksels* werd hij al tijdens zijn leven bekend. De bijeenkomst - begeleid door medewerkers van het GRID Grafisch Museum Groningen - bestaat uit twee delen. Eerst een interactieve kennismaking met Werkman aan de hand van een aantal van zijn werken. Daarna een Workshop Werkmantechniek. Daarbij gaan we aan de slag met rollers, inkt, sjablonen en lettermateriaal.

Let op: bij deze bijeenkomst is er plaats voor maximaal 20 deelnemers; wie het eerst komt, die het eerst maalt.

Aanmelden via aanmelden@hvgroningen.nl

Kosten: Gratis

ETEN *met gespreksstof*

Zeven maal in het jaar komen we bijeen in de zaal van ons centrum aan de W.A. Scholtenstraat om te discussiëren.

Het bijzondere is dat er vooraf gekookt en gegeten wordt. Per keer geeft iemand aan om kok te zijn en zorgt voor het eten, inclusief het nagerecht. Iemand kan zich opgeven als hulpkok en zorgt dan voor het nagerecht.

In de zaal, kan gekookt worden, maar ook kan thuis de maaltijd klaargemaakt worden. Er is altijd koffie, thee, wijn en frisdrank.

Na het eten brengt iedereen een onderwerp aan. Dat, waar de meeste stemmen voor zijn, wordt gekozen tot discussieonderwerp. Meestal is het acht uur als we stoppen en daarna wordt de vaat gedaan.

Er zijn twee restricties: We mijden politieke onderwerpen en het is niet de bedoeling dat vooraf kennis wordt vergaard, zodat iemand er erg veel van weet en een ander weinig.

Je bent welkom vanaf 5 uur en we gaan aan tafel om 6 uur. Wil je een keer komen kijken?

Geef je dan op bij de contactpersoon: Wim Weeseman; wimwee@hotmail.com. De kosten bedragen € 5 – € 7 per persoon, per avond.

De groep heeft haar maximale omvang bereikt, maar niet iedereen kan elke keer komen. Neem bij belangstelling dus altijd contact op, omdat de koks moeten weten voor hoeveel mensen zij moeten koken. De bijeenkomsten zijn meestal op de laatste donderdag van de maand. Je vindt de exacte data in de agenda. Wil je je uiterlijk de maandag ervóór opgeven?

HUMANISTISCH CAFÉ GRONINGEN

Met het Humanistisch Café bieden we een open sfeer voor mensen die diepgang zoeken in gesprekken. In de wetenschap dat we de

waarheid niet in pacht hebben proberen we zonder (voor)oordeel de dialoog aan te gaan over uiteenlopende thema's. Er is ook ruimte voor informele uitwisseling met daarbij drankjes en wat lekkers. Het Humanistisch Café is niet gebonden aan leeftijd. Iedereen die openstaat voor andermans meningen is welkom.

VERSLAG BIJEENKOMST 3 NOVEMBER

VERBINDENDE COMMUNICATIE, interactieve lezing door Hester Macrander

Zelden organiseerden we een bijeenkomst waarbij de zaal helemaal vol zit, zonder dat je dat aan ziet komen. De bijeenkomst "Verbindende Communicatie" van Hester Macrander was zo één. Ivo, Paul en ik zijn al langer met dit thema bezig, zijn ooit gestart met workshops vanuit de Jonge Humanisten. Paul onderhoudt zelfs een actieve oefengroep. Maar deze novemberbijeenkomst was voor het eerst voor iedereen, jong en ouder. Er kwamen zoveel positieve reacties en vragen om hier meer mee te doen. En dat alles op de allerlaatste zonovergoten dag van het jaar! Hester, ook bekend als cabaretier, zei natuurlijk meteen dat ze nooit was gekomen als ze dat van tevoren had geweten..

Marshall Rosenberg ontwikkelde verbindende communicatie (ofwel geweldloze communicatie, vaak kortweg NVC: Non-violent Communication) als een communicatiemethode, met een filosofische grondslag die ons uitnodigt om meer empathisch met elkaar om te gaan. Niet alleen voor onze omgeving, maar vooral ook voor onszelf.

Er zijn verschillende verdiepingdagen, workshops en lezingen gewijd aan het doel te kijken hoe we verbonden blijven met andersdenkenden. Iets waar de humanist vaak naar streeft. We zitten onvermijdelijk in een bubbel, en misschien hoeven en kunnen we daar niet uit, maar hoe behouden we dan toch het dialoog in een verdeelde wereld, met verbinding als resultaat, in plaats van conflict?

Klinkt leuk, weer een bijeenkomst over polarisatie. Een hot issue. Maar verbindende communicatie is niet (alleen) een gesprekstrucje voor wereldverbeteraars. Het biedt praktische handvatten om bewuster en empathischer te leven in je contact met iedereen, en dus ook je persoonlijke relaties, zonder jezelf te passeren.

Macrander omschrijft verbindende communicatie als humanistische levenskunst. Humanisten willen iets goeds doen en willen respectvol met andere mensen en hun mening omgaan. Ze begint bij zelfrespect. Verantwoordelijkheid nemen voor onze uitspraken en handelingen is lastig als we geen verantwoordelijkheid nemen voor onze eigen behoeftes. Tegelijksheid die is blijven hangen: "Als je niet vraagt om wat je nodig hebt, krijg je wat er over is en dat is zelden wat je wilt". Oef.

Als we onze emoties, trauma's en overlevingsmechanismes de ruimte laten overnemen, reageren we onmiddellijk op alles wat ons triggert, zonder rekening te houden met achterliggende gevoelens en behoeftes die bij jou en de ander leven. Als iemand voordringt bij de bakker. Als je kind of partner voor de zoveelste keer een stinkende natte sporthanddoek in de woonkamer heeft achtergelaten, terwijl hij/zij dondersgoed weet waar het wasrek staat, maar ook als iemand iets zegt of doet wat tegen al jouw waarden ingaat. Als je meer controle zoekt over het proces wat tussen je trigger en je reactie inzigt, is verbindende communicatie een interessant middel. Maar ook als je je eigen emoties en behoeftes wilt leren begrijpen en verwoorden, en wilt ontdekken hoe klein ogenschijnlijk grote

verschillen vaak werkelijk zijn, en hoe je altijd iets van lastige gesprekken kunt leren. Zelfs als je het nooit eens wordt. Voor iemand als ik die makkelijk in zijn schulp kruipt omdat praten soms zo zinloos lijkt is dit hoopgevend. Voor iemand die juist heel expressief is zal het volgens mij minstens zo waardevol kunnen zijn.

– Welmer Boiten –

VOLGENDE BIJEENKOMSTEN

Vrijdag 31 januari | WORKSHOP VERBINDENDE COMMUNICATIE: HOE WERKT DAT DAN?

Verbindende communicatie vertrekt vanuit de positieve intentie om de ander beter te begrijpen, niet om je gelijk te halen. Maar hoe werkt dit dan in de praktijk, en kan ik er beter in worden?

Tijdens deze verdiepende workshop gaan we samen met trainer Christiaan Zandt aan de slag met verbindende communicatie. De workshop is bedoeld voor mensen die al hebben kennisgemaakt met verbindende of geweldloze communicatie (Non-Violent Communication), bijvoorbeeld bij de lezing van Hester Macrander, door de boeken van Marshall Rosenberg, een zakelijke workshop of op andere wijze. Christiaan biedt een aantal oefeningen die kunnen helpen om dieper te duiken in empathie, eerlijkheid en verbinding. Want een wereld die werkt voor iedereen vraagt om een open hart, een luisterend oor en woorden die overkomen!

Voor wie:

- Je wilt leren hoe je op een andere, verbindende manier met elkaar in gesprek kunt gaan.
- Deze workshop is voor iedereen die al eerder met verbindende of geweldloze communicatie in contact is geweest.

Trainer en gespreksleider is Christiaan Zandt. Hij werkt sinds 2006 met

geweldloze communicatie als trainer en mediator. Hij studeerde geschiedenis in Groningen en verschoof door de jaren heen zijn aandacht naar wat er in dit huidige moment tussen mensen speelt. Bij al zijn werkzaamheden ondersteunt hij mensen in hun natuurlijk vermogen om oprecht te luisteren naar wat iemand werkelijk bezig houdt.

- Vrijdag 31 januari, 20:00 – ca. 22:30 uur (inloop vanaf 19.45 uur)
- Locatie: Humanistisch Centrum
- Prijs: € 5,- voor leden van het HV, studenten en minima. € 10,- voor niet-leden.
- Aanmelden is noodzakelijk, er is een beperkt aantal plaatsen beschikbaar: Stuur een e-mail naar info@humanistischcafe groningen.nl

Vrijdag 14 februari | IN GESPREK OVER DE LIEFDE

Valentijnsdag lijkt ons een mooie aanleiding voor een zinnig gesprek over de liefde. Veel mensen zien liefde vooral als een gevoel, een ervaring die je overkomt. Als je tenminste geluk hebt. De beroemde humanistische psycholoog Erich Fromm beschreef liefhebben juist als een kunst waarbij kundigheid en inspanning aan te pas komen en zag het leren omgaan met liefde als de essentie van waarachtig mens-zijn. Deze avond gaan we met elkaar in gesprek over de vraag: Hoe kunnen we de kunst van het liefhebben leren beheersen?

Eens in de zoveel tijd bespreken we in het Humanistisch Café een levensvraag. Verwacht geen uitgebreide theoretische inleiding. We gaan in een open sfeer met elkaar in gesprek op basis van onze eigen ervaring.

- Vrijdag 14 februari, 20:00 – ca. 22:30 uur (inloop vanaf 19.45 uur)
- Humanistisch Centrum

Vrijdag 14 maart | FILMAVOND

In maart bekijken we gezamenlijk een film of documentaire die we vervolgens nabespreken. In de nieuwsbrief volgt te zijner tijd meer informatie.

- Vrijdag 14 maart, 20:00 – ca. 22:30 uur (inloop vanaf 19.45 uur)
- Humanistisch Centrum

CONTACT info@humanistischcafegroningen.nl

Dingen die voorbijgaan

Toen mijn oudste zoon naar de brugklas ging, ging ik studeren aan de UVH (Universiteit Voor Humanistiek). Ik had net uitgevonden dat ik, al héél lang, een humanist was en ik besloot dat ik dan ook lid 'moest' worden van het HV. In het tweede jaar van mijn studie (docent Humanistisch Vormings Onderwijs) kreeg ik Tryntsje de Groot als docent. Tryntsje was lid van het HV bestuur in Groningen en zo belandde ik in het bestuur, waar ik niet veel later Jeannette Stavenga opvolgde als voorzitter.

Ik rondde mijn studie af, ging werken als docent, mijn zoons gingen studeren, mijn moeder had intensieve zorg nodig en ik legde daarom mijn bestuurslidmaatschap, nogal abrupt, neer in 2014. Dingen die voorbijgaan...

In 2018 werd ik opnieuw gekozen als voorzitter van onze afdeling. Een zeer slechte timing want slechts een paar weken later bleek ik volledig afgebrand ... Ik was een zeer gemankeerde voorzitter, gestut en zeer gesteund door de andere bestuursleden die me langzaam overeind zagen krabbelen. En toen kwam Corona in de wereld en longcovid bij mij.

Na een heel aantal afgelaste uitgestelde bijeenkomsten, het ontdekken van

online vergaderen, werd het heel stil en rustig in het Humanistisch Centrum. Een rijdend wagentje kwam tot stilstand en het was de vraag of en hoe we dat wagentje weer in beweging konden zetten. Veel organisaties zijn nu, eind 2024, nog niet terug op de bezoekersaantallen van vóór-Corona. Maar ... HV Groningen loopt als een treintje, stokjes zijn opgepakt, sommige doorgegeven, nieuwe en oude actieve leden zorgen voor leven in het HC, de agenda op de poster voor het raam laat zien hoe de afdeling bruist. Maar je ziet het pas echt als je aan een activiteit; humanistisch café, lezing, zindag, cursus, eten of koffie mét (enz. enz.) meedoet. Op zoek naar verbinding, antwoorden, maar ook nieuwe vragen, inzichten, zin, inspiratie of samen menszijn.

Voor mij is het nu ook tijd de voorzittershamer weer door te geven. Wie neemt hem aan? Het is een prachtig moment om nu in te stappen:

- actieve, levendige afdeling
- enthousiast bestuur: ervaren, creatief, coöperatief, humanistisch
- het Huis van Humanisme ... na de brainstorm fase gaat het nu concreter worden(?)
- er is nog zoveel te doen

Mijn zoons zijn werkende mannen geworden, ik ben geen deel meer van de beroepsbevolking. Dingen gaan voorbij, maar beter is het om te bevestigen dat de wereld dynamisch is. Wat mijzelf betreft: ik blijf humanist, ik blijf een actief lid van het HV, ik blijf mijn creativiteit inzetten, verbinding zoeken en vinden. Ik blijf mijn best doen de wereld een klein beetje beter te maken (ik ben een onverbeterlijke wereldverbeteraar).

Dank voor het vertrouwen, de fijne gesprekken, het tegengas, het actief meedenken of doen en alle begrip voor mijn beperkingen. Tot ziens in het Humanistisch Centrum en misschien in het Groningse Huis van Humanisme.

Marijke van de Hel, Voorzitter tot de ledenvergadering in 2025

**STREEF
ONBEKOMMERT
NAAR
HET IDEALE**

Loesje

TABEE KAFEE

Door Rob Schilder

Tabee Kafee begon met een introductie. De gespreksleider vertelde hoe zij voor haar zag hoe de avond eruit zou zien en liet daarna stuk voor stuk iedere deelnemer aan het woord om te vertellen over hun gedachten bij de dood. De deelnemers varieerden sterk qua leeftijd, waarbij twintigers en ouderen een intergenerationele connectie vonden in de dood.

Er waren in de introductie wijd uitlopende redenen gegeven voor het meedoen aan het gesprek. De overkoepelende reden voor deelname was dat deelnemers het een leuke bezigheid vonden om na te denken over de dood. Er waren ook wat deelnemers bij die in het verleden ooit iemand hadden verloren, waardoor niet alleen de dood zelf, maar ook de impact van iemand anders' dood werd besproken.

Nadat iedere deelnemer zichzelf had geïntroduceerd werd er gediscussieerd over onderwerpen die te maken hadden met de dood. Er werd bijvoorbeeld gesproken over euthanasie en zelfmoord, maar ook over de blik tegenover de aankomende dood op oudere leeftijd. Interessant was hierbij het perspectiefverschil tussen jong en oud, aangezien de jongere generatie predikte voor levenslust, terwijl de oudere generatie sprak over tevredenheid en rust rondom hun geleide leven en de aankomende einde ervan.

Na de pauze werd er ook nog in gegaan op zaken die zelfmoord en euthanasie zouden kunnen tegengaan. Het bestrijden van eenzaamheid en mentale problemen voerde hierbij de boventoon. Daarnaast werd er gesproken over de omgang met vrienden en familie die een doodswens hebben. Nadat iedere deelnemer vertelde over zijn ervaring van de avond, sloot de gespreksleider af met een gedicht.

Volgende Tabee Kafees:

- Donderdag 9 januari
- Donderdag 6 maart

20-22 uur (inloop vanaf 19:30 uur) in het Humanistisch Centrum Groningen
Deelname is gratis, aanmelden noodzakelijk.

Aanmelden kan door een mail te sturen naar: aanmelden@hvgroningen.nl

Over Tabee Kafee

De meerderheid van de Nederlanders praat niet over doodgaan. Tijd om daar verandering in te brengen: met zwijgen houden we de dood heus niet tegen. Kom naar ons Tabee Kafee. Maak de dood bespreekbaar.

Het Tabee Kafee is geen informatiesessie of rouwtherapie. Het is een plek waar we de gelegenheid bieden met anderen in gesprek te gaan over de dood. Want praten over de dood heeft zin, en geeft zin. In het Tabee Kafee voeren we een open gesprek, zonder voorgeschreven vragen. Een getrainde

gespreksleider zorgt ervoor dat het gesprek voor iedereen fijn verloopt. De bijeenkomst duurt ongeveer 2 uur en het aantal deelnemers ligt zo tussen de 6 en 12 personen. In het Tabee Kafee zit de kracht in de eenvoud. Wat al bijzonder genoeg is, is het gesprek over de dood zelf.

Zondag 5 januari in de Appelbergen.

We starten in Glimmen vanaf de parkeerplaats van Brasserie De Kastanjehoeve, gelegen aan de Zuidlaarderweg 4 nabij de spoorwegovergang.

Na afloop koffie drinken bij Brasserie De Kastanjehoeve.

Zondag 2 februari Hoornse Plas.

We gaan wandelen aan de zuidkant van Groningen bij de Hoornse Plas.

We starten vanaf de parkeerplaats bij Restaurant Kaap Hoorn, gelegen aan de Kaapse Baan 1.

Na afloop koffie drinken bij Kaap Hoorn.

Zondag 2 maart in de Langelöerduinen tussen Norg en Langelo.

We starten vanaf de parkeerplaats t/o Bospaviljoen De Norgerberg, Langelöerweg 63.

Na afloop koffie drinken bij het Bospaviljoen.

Alle wandelingen starten om 10.30 uur en zijn tussen de 3,5 en 5 km.

Deelname aan de wandelingen zijn gratis en zijn toegankelijk voor leden en niet leden. Consumpties zijn voor eigen rekening.

Inlichtingen: Marijke en Pieter Hofman

Tel: 0592 - 343595 / Mobiel 06 1900 30 43

Email: hofbak@ziggo.nl

In oktober gaan we verder met onze zeventiende Sunday Assembly. Het thema is Thuis! We hopen je dan te zien.

Heb je beelden (foto/video) van jouw associatie met “thuis”? Stuur ze door, en wij verwerken ze (anoniem) in de slides achter de openingsmuziek, of op andere wijze.

DE JONGE HUMANISTEN GRONINGEN

Wat is Zindag?

Zindag is een zondagsbijeenkomst bedoeld voor mensen die diepgang zoeken in het leven, maar zich niet thuis voelen in een religieuze omgeving. We komen samen om het leven en ons menszijn te vieren, te erkennen dat niemand foutloos is en om elkaar te inspireren een beter mens te zijn. Iedere Zindag staat een thema centraal dat we op verschillende manieren belichten, bespreken en beleven; met voordrachten, muziek, beeldmateriaal en ruimte voor gesprek.

De Zindag is tevens de Groningse Sunday Assembly en vindt plaats op iedere laatste zondag van de maand.

De bijeenkomsten staan open voor iedereen, dus wees welkom en sluit aan! We sluiten af met koffie/thee en taart. Voel je vrij om ook iets lekkers mee te nemen!

Meer info: zindag050.nl

Bijdrages of ideeën? Mail info@zindag050.nl

KOMENDE ACTIVITEITEN

Gerrya, Rob en Cheryl hebben weer meerdere mooie bijeenkomsten gepland voor de komende tijd. Aanmelden (en vragen stellen) kan door te mailen naar:

info@jongehumanistengroningen.nl

Vrijdag 13 december: FILMAVOND

Tijd: 20.00 – 22.00 uur Locatie: Humanistisch Centrum, Groningen

Kom samen met ons genieten van een leuke film, snacks en goed gezelschap. Vergeet je favoriete deken niet voor de ultieme filmervaring! We houden de film nog even als verrassing!
We hopen dat je erbij kunt zijn. Laat ons even weten of je komt, zodat we genoeg popcorn hebben voor iedereen!

Zaterdag 18 januari: WORKSHOP KLIMAAT VERBETEREN

Tijd: 12.00 – 15.00 uur

Locatie: Humanistisch Centrum, Groningen

Wil je in beweging komen voor het klimaat maar weet je niet hoe? Je hoeft het niet allemaal zelf te verzinnen!

Merel Smitt, beroemd van de cursus *How to Start a Movement*, is te gast in Groningen om ons te vertellen wat voor acties er ondernomen kunnen worden om het klimaat te verbeteren.

Deelname is gratis. Wees welkom en wij kijken ernaar uit om je dan te zien!

OPROEP

Wellicht val je zelf niet meer onder de doelgroep (18 tot ca. 35-40 jaar) maar ken je wel jongeren die behoefte hebben aan wat diepgaander gesprekken in een open sfeer? Laat ze gerust eens kijken op onze website <https://jongehumanistengroningen.nl/>

Veel jongeren lijken tegenwoordig zoekend naar houvast en vinden dit soms bij dubieuze influencers die de waarheid in pacht lijken te hebben, maar vooral commerciële belangen hebben. Zelfs de orthodoxe kerk schijnt aan populariteit te winnen onder jongeren. Wij gunnen jonge mensen een plek waar ze zelf na kunnen denken over hun opvattingen en hoe ze in het leven willen staan en in dialoog kunnen gaan met gelijkgestemden.

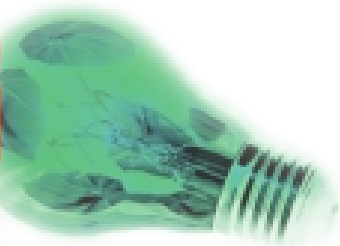
CONTACT

info@jongehumanistengroningen.nl

ZINDAG

Sunday Assembly

GRONINGEN

THUIS

VERSLAG VAN EEN ZINDAG

Na vijf maanden (waarin ruimte was voor zomerstop en seizoensvieringen) was er in oktober eindelijk weer een Zindag. Het thema was thuis. 23 mensen namen deel. We bespraken dat 'thuis' meerdere lagen heeft: van de huiselijke sfeer die kan maken dat je je meer thuis voelt, tot de mensen bij wie je je op je gemak en dus thuis voelt tot het thuis voelen in jezelf; het oké zijn met jezelf zodat je je op meerdere plekken prettig voelt.

Gerrya gaf een boeiende presentatie over het begrip thuis waarin ze onder andere inging op de etymologie. Het woord thuis is afgeleid is van het Oudnederlandse 'thūs', verwijzend naar 'dichtbij huis'. Het woord wonen komt van het Germaanse 'wonan', wat 'blijven' of 'zich vestigen' betekent, maar ook het Oudnoorse 'una', wat 'tevreden zijn' betekent. Martin Heidegger gebruikt de etymologie van 'bouwen', 'wonen' en 'denken' om hun diepere betekenis te ontdekken. Het Duitse woord bauen is afgeleid van het Oudduitse woord 'buan' wat 'blijven' of 'zich ergens bevinden' betekent. 'Martin Heidegger legt uit dat bouwen en wonen onlosmakelijk verbonden zijn: om ergens te bouwen, is ook om ergens te wonen – het is een gebaar

van vestiging en verblijf. Denken is volgens Heidegger de manier waarop we betekenis vinden in onze woon- en leefomgeving. Het denken helpt ons het verband te zien tussen onszelf en de plek waar we wonen. Zo vormt wonen een kern van ons mens-zijn in verbinding met onze omgeving.' Na nog enkele filosofen bij langsgelopen te zijn sloot ze af met een citaat van Yinka Kuitenbrouwer: 'Hoe verschillend mensen ook waren, uiteindelijk bleken ze allemaal naar hetzelfde op zoek. Ze willen ergens deel van uitmaken. Een netwerk is ontzettend belangrijk; thuis is waar je vrienden, familie, een geliefde hebt. Thuis is waar je je geaccepteerd voelt.' Het was verder een extra muzikale editie van Zindag met een extra liedje en een afsluiting met een heuse medley van krakers over thuis.

ZINDAG IN HET NIEUWE JAAR

Na de Zindag in november over Twijfel, staan er in het nieuwe jaar ook weer interessante thema's op het programma:

- **zondag 26 januari:** schaamte
- **zondag 23 februari:** welwillendheid

Aanvang: 11:00 uur. Inloop vanaf 10:30 uur.

Heb je beelden (foto/video) van jouw associatie met “schaamte” of “welwillendheid”? Stuur ze door, en wij verwerken ze (anoniem) in de slides achter de openingsmuziek, of op andere wijze. Wil je op een andere manier bijdragen? Laat het ons altijd weten, samen maken we er wat moois van!

Wat is Zindag?

Zindag is een zondagsbijeenkomst waarin we samen komen om het leven en ons menszijn te vieren, te erkennen dat niemand foutloos is en om elkaar te inspireren een beter mens te zijn. Iedere Zindag staat een thema centraal dat we op verschillende manieren belichten, bespreken en beleven; met voordrachten, muziek, beeldmateriaal en ruimte voor gesprek.

De Zindag is tevens de Groningse Sunday Assembly en vindt plaats op iedere laatste zondag van de maand.

De bijeenkomsten staan open voor iedereen, dus wees welkom en sluit aan! We sluiten af met koffie/thee en taart. Voel je vrij om ook iets lekkers mee te nemen!

Contact Je kunt ons mailen via info@zindag050.nl

Humanistische geestelijke begeleiding

Het leven vormgeven is niet altijd eenvoudig. Humanistische geestelijke begeleiders helpen - met gesprekken, advies en ondersteuning - om evenwicht te vinden als het even moeilijk gaat.

Humanistisch geestelijk verzorgers werken bij defensie, justitie, in de zorg of zijn vrijgevestigd. Vrijgevestigde geestelijk verzorgers kunnen ook helpen vorm te geven aan een humanistische relativering.

Humanistische Uitvaartbegeleiding

Nabestaanden vinden het moeilijk een toespraak te schrijven of uit te spreken. Een humanistische uitvaartbegeleider helpt u daarbij. Mogelijkheden zijn een gesprek-bij-leven en een gesprek met nabestaanden. Een humanistische uitvaartbegeleider heeft een speciale opleiding gevolgd en biedt hulp op basis van kennis en ervaring. De begeleider is humanist en heeft oog voor de waardigheid en eigenheid van elk mens en begrip voor de kronkelwegen van het leven.

Er is een speciale website waar u alle informatie vindt:

www.humanistischeuitvaart.nl

0517 417799 HUB Fryslân

0900 33302020 HUB Drenthe

Humanistisch Verbond Sprekers bij uitvaarten

<https://humanistischeuitvaart.nl/sprekers/regio-drenthe-overijssel-en-flevoland/>

Zie ook de [website van de coöperatie voor mensen met een levensvraag](#)

Op humanistischeuitvaart.nl vindt u alle informatie.

Voor Drenthe kunt u bellen met 0900-3302020

en voor Groningen met 0900-9005030.

Een executeur testamentair van het Steunfonds Humanisme?

Wat moet er gebeuren als ik er niet meer ben?

Het is misschien niet plezierig, maar wel goed om er eens bij stil te staan. Want wie regelt uw uitvaart? Wie zorgt ervoor dat de wensen uit uw testament worden uitgevoerd en handelt allerlei praktische zaken af?

Als er in uw omgeving niet direct iemand is om dit voor u te regelen, kunt u het Steunfonds Humanisme als executeur inschakelen. De medewerkers regelen uw zaken met respect, zorg en oog voor detail.

Leden bezoeken leden Fryslân

Contact te leggen voor iemand met verzoek of aanbod te ontmoeten, wonend in: Postcode gebied 8441-9091

Jac.Konig@kpnmail.nl of 0653172732

Postcode gebieden 8391 - 8434 en 9109 – 9296 sakevanderkloet@gmail.com of 0650634629 [Palavergroep opstarten: secretariaat@hvfryslan.nl](#)

Stichting Abraham Vellinga

Piet Postma secr. Dubbelstraat 1-4
8561 BC Balk piet@pjpostma.nl
0514 581879

Bijlenga Stichting

Marjoleine Beers secretariaat@hvfryslan.nl

REGIO NOORD

Humanistische contacten

voor een landelijk overzicht van humanistische organisaties: zie www.human.nl

Humanistisch Vormingsonderwijs HVO

HVO Primair- Org. voor docenten HVO en Levensbeschouwing in het openbaar basisonderwijs. **Eltjo Dijk** regiobegeleider Fryslân e.dijk@hvo.nl www.hvoprimair.nl
Mathilde Nomden regiobegeleider Groningen/Drenthe m.nomden@hvo.nl

Filosofiewerkgroep Fryslân

Ron Muijzer, Raard, 06 337 81 823
ronmuiser@yahoo.com

Humanistisch geestelijk raadslieden

Carla Bellers, carla.bellers@mcl.nl
MCL Leeuwarden

Myriam van der Vorst, 0513 685 739
Tjongerschans Ziekenhuis Heerenveen

Marcelle Mulder, 06 308 12 853
Zorgorg. Patyna, Sneek
marcelle.mulder@patyna.nl

Agaath Heijboer, 050 3613884 of 3612030
a.a.heijboer@umcg.nl UMCGroningen

Reinder Bouwhuis, werkdagen maandag, dinsdag, woensdag (op de oneven weken)
06-82305926 reinder.bouwhuis@nncz.nl
NNCZ Jannes van der Sledenhuis H'veen

Else van der Hoek Martini Ziekenhuis GR
050 524 5112

Sichtpunt.frl geestelijke verzorging voor mensen in de thuissituatie

gvthuis.nl Groningen en Drenthe

geestelijke verzorging voor mensen in de thuissituatie.

Luisterend oor HV Drenthe

Ton Koster,

Jan van Koert 06 534 071 81

Anne Prins . 06 170 511 33:

Humanistische CV bij Justitie

Dr. S van Mesdagkliniek, Groningen

Jeannette van der Meijde, 050 5221221

Reinder Bouwhuis, PI Veenhuizen,
r.bouwhuis@dji.minjus.nl

06 5273 8062

locatie Esserheem 08807 37123

locatie Norgerhaven 08807 36885/36882

Maud van Hattum, PI Marwei, Leeuwarden
088 0742 633

GGZ Friesland, locatie Franeker

Wietske Cuperus, geestelijk verzorger
aanwezig: di, do, vrij 06 83 263 099
wietske.cuperus@ggzfriesland.nl

Vrij gevestigde Humanistische Raadslieden

Mirabelle A. Schaub-de Jong

050-5252253 / 0620732179

Eva Boer 06 54 74 31 38

info@ditisdspirit.nl

Humanistische GV bij Defensie

Johan Willem Frisokazerne, Assen

Wiebe Arts, 06-12967358

Noord HUMANITAS

Humanitas Eemsdelta
eemsdelta@humanitas.nl
06-47085208

Humanitas Groningen
Akerkhof zz 22, 9711 JB Groningen
mip.groningen@humanitas.nl

Humanitas Het Hogeland
afdeling.hoogeland@humanitas.nl
06-51325810

Humanitas Kanaalstreek & Westerwolde
kanaalstreek-westerwolde@humanitas.nl
06-30544218

Humanitas Midden-Groningen
midden-groningen@humanitas.nl
0598-383048

Humanitas Oldambt
oldambt@humanitas.nl
06-83185347

Humanitas Veendam & Pekela
veendam@humanitas.nl
06-13874104

Humanitas Westerkwartier
westerkwartier@humanitas.nl
06-26569680

Humanitas De Friese Meren
defriesemeren@humanitas.nl
06-24173306

Humanitas De Stellingwerven
destellingwerven@humanitas.nl

Humanitas Heerenveen
heerenveen@humanitas.nl
06-12702911

Humanitas Leeuwarden
leeuwarden@humanitas.nl
058-2666608

Humanitas Noordoost Friesland
no.friesland@humanitas.nl
06-57645319

Humanitas Noordwest-Friesland
nw-friesland@humanitas.nl
06-10595106

Humanitas Smallerland – Opsterland
smallerland-opsterland@humanitas.nl
06-15437098

Humanitas Zuidwest Friesland
zw-friesland@humanitas.nl

Humanitas Aa en Hunze
aaenhunze@humanitas.nl
06-18433136

Humanitas Assen
assen@humanitas.nl
0592 311 121

Humanitas Coevorden
coevorden@humanitas.nl

Humanitas Emmen & Borger Odoorn
emmen@humanitas.nl
0591-514205

Humanitas Midden-Drenthe
Midden-drenthe@humanitas.nl
06-29374355

Humanitas Noordenveld
noordenveld@humanitas.nl
06-51392987

Humanitas Tynaarlo
tynaarlo@humanitas.nl
06-55816771

Humanitas Zuid-Drenthe
zuid-drenthe@humanitas.nl
0528-277992

Humanitas Zuidwest Drenthe
zuidwest-drenthe@humanitas.nl

BESTUREN

Afdelings

FRYSLÂN

Jan Wijbenga, voorzitter voorzitter@hvfryslan.nl

Marjoleine Beers, secretaris en ledenadministratie
secretariaat@hvfryslan.nl, 06 5311 2732

Bart van't Veer, penningmeester@hvfryslan.nl

Lieuwe Koldijk, vrijwilligersbeleid, coördinator activiteiten

Tineke Mollema, communicatie@hvfryslan.nl

DRENTE

Melanie Willekens-Taal, voorzitter,

06-55 10 83 76, melanie.taal@gmail.com

Marlon Busstra, communicatie, secretaris

drenthe@regio.humanistischverbond.nl 06 1320 0785
stimulans@planet.nl

Henk van der Zijden, vice-voorzitter/penningmeester
0592 20 33 12 / 06 23 60 91 01

drenthe@regio.humanistischverbond.nl

Ralph du Long, algemeen bestuurslid,

06-52 31 40 91, r.dulong@icloud.com

GRONINGEN en Ommelanden

Marijke van de Hel, voorzitter

marijkevandehel@gmail.com

Ieke Verveld, secretaris

secre.hvgron@gmail.com 06 10264135

Willem Waard, penningmeester

penningm.hvgron@gmail.com

Welmer Boiten welmerboiten@gmail.com

Didi de Jong, lid, jongdidide@gmail.com

JONGE HUMANISTEN

Gerrya Tonkes, Rob Schilder, Cheryl Arends

info@jongehumanistengroningen.nl

HUMANISTISCH CAFÉ

Ivo Hengst, Welmer Boiten, Paul Burrie

info@humanistischcafegroningen.nl

3	<u>Agenda</u>
4	<u>Hum. Festival NOORD</u>
5	<u>Cursussen NOORD</u>
9	<u>ALV Fryslân</u>
10	<u>St. Freonen Erasmus</u>
10	<u>Filosofiecafé Fryslân</u>
12	<u>Lekker ite & in aardich petear</u>
14	<u>Begrip</u>
16	<u>Socrates in Sneek</u>
18	<u>SWFryslân/ Sneek</u>
21	<u>Filosofie v.e. Breed Publiek</u>
24	<u>Leden voor leden FRI</u>
25	<u>Sfeergesprek DR</u>
26	<u>Avond DR</u>
28	<u>Hoogeven</u>
29	<u>Midwinter in DR</u>
30	<u>Kaarten van hoop</u>
33	<u>Terugblik Marnix Kluiters</u>
36	<u>Moreel beraad</u>
37	<u>HV Café Drenthe</u>
37	<u>Wandelen Drenthe</u>
39	<u>Eten met gespreksstof</u>
40	<u>GR van het bestuur</u>
43	<u>Rechten voor de natuur GR</u>
44	<u>Winter aan zet</u>
45	<u>H.N. Werkman</u>
46	<u>Eten met gespreksstof GR</u>
47	<u>HV café GR</u>
51	<u>Dingen die voorbijgaan</u>
54	<u>Tabee Kafee</u>
55	<u>Wandelen in GR</u>
56	<u>Jonge humanisten</u>
58	<u>Zindag</u>
61	<u>Adressen</u>

INHOUD